

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA HISTORIE

**OSUDY ČESKÉHO HISTORIKA MINULÉHO STOLETÍ – KAREL
PICHLÍK**
BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Jan März

Historická studia, obor Historie se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí práce: PaedDr. Naděžda Morávková, Ph.D.

Plzeň 2016

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně
s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Plzeň 30. června 2016

.....
vlastnoruční podpis

PODĚKOVÁNÍ

Rád bych poděkoval paní PaedDr. Naděždě Morávkové, Ph.D., za odbornou pomoc a cenné rady při psaní bakalářské práce, ale především za její trpělivost.

Obsah

Úvod	2
1 První období života	4
1.1 Rodina a studia.....	4
1.2 Zaměstnanec Univerzity Karlovy	6
2 Druhé období života	8
2.1 Zaměstnanec Vojenského historického ústavu.....	8
2.2 Sympozium ve Vídni	9
3 Třetí období života	11
3.1 Kariéra dělníka.....	11
3.2 Pichlík a Charta 77.....	12
4 Čtvrté období života.....	17
5 Sledování Karla Pichlíka.....	19
5.1 První sledování	19
5.2 Druhé sledování	19
5.3 Třetí sledování	20
6 Spolupracovník a přítel Karel Bartošek	22
7 Američané v západních Čechách v roce 1945	26
Závěr.....	30
Resumé	32
Seznam použité literatury a pramenů	33
Archivní prameny	33
Literatura	33
Periodika.....	34
Internetové zdroje	34
Seznam zkratk.....	36
Seznam příloh.....	37

Úvod

Karel Pichlík byl významný český historik, jehož hlavním zaměřením byly české a slovenské dějiny 20. století a dějiny rakousko-uherské a československé armády. Jeho životní osudy i celá osobnost mne zaujaly natolik, že jsem se rozhodl napsat bakalářskou práci právě o něm. Zajímavý je především přechod od mladého, zapáleného komunisty na Univerzitě Karlově, k práci ve Vojenském historickém ústavu, přes opuštění tohoto archivu a vyloučení z komunistické strany, k práci dělníka ve Vodních zdrojích, až k následnému podepsání Charty 77 a polistopadové angažovanosti v demokratické společnosti.

Cílem této bakalářské práce je vytvoření biografie historika Karla Pichlíka, neboť jeho ucelený životopis dosud nemáme. Především je to heslo „Karel Pichlík“ v Lexikonu současných českých historiků¹ a také ve 2. sešitě Českého biografického slovníku XX. století.²

Nejdůležitější fází mé práce bylo nashromáždit co nejvíce studijních materiálů týkajících se Karla Pichlíka, kterých je velmi málo. Literatura, ze které jsem čerpal, není příliš bohatá. Našel jsem několik článků od různých autorů, které byly napsány při příležitosti výročí jeho narození. Také jsem čerpal z nekrologů. Většinou se opakovaly stejné informace, málokdy jsem narazil na něco nového. Velmi často jsem navštěvoval Studijní a vědeckou knihovnu v Plzni, kde jsem pracoval s periodiky.

Za účelem výzkumu jsem navštívil i několik archivů v Praze. Nejprve jsem studoval archiválie v Archivu Univerzity Karlovy, kde mi byly poskytnuty zápisové listy z dob Pichlíkovo studii, dále jeho zaměstnanecký a jmenovací spis. Ze získaných informací vychází především úvodní část práce.

Následně jsem zavítal do Vojenského historického archivu. Doufal jsem, že získám informace o letech šedesátých a o Pichlíkově pracovní a badatelské činnosti ve Vojenském historickém ústavu. Bohužel o této části jeho života jsem se z tohoto archivu nic nedozvěděl. Nezpracovaný fond byl pouze pozůstalostí Karla Pichlíka, který mi alespoň přinesl několik zajímavých informací k jeho poslednímu období života.

Poslední cesta mého putování po pražských archivech vedla do Archivu bezpečnostních složek, kde jsem si prostudoval tři obsáhlé spisy s názvy fondů: Svazková

¹ PÁNEK, Jaroslav a Petr VOREL. *Lexikon současných českých historiků*. Praha: Historický ústav AV ČR, 1999. ISBN 80-85268-84-1. s. 373.

² TOMEŠ, Josef. *Český biografický slovník XX. Století: II. díl: K-P*. Praha: Paseka, 1999. ISBN 80-7185-245-7. s. 649.

agenda Správy sledování, Svazky kontrarozvědného rozpracování a III. správa Sboru národní bezpečnosti – Hlavní správa vojenské kontrarozvědky. Poslední dva jmenované fondy mi byly následně poskytnuty i v digitální podobě. Měl bych také zmínit, že 6. prosince 1989 byly zničeny archiválie o Karlu Pichlíkovi spadající pod ministerstvo vnitra. V tomto archivu jsem získal značné množství informací, hlavně pak k období života, kdy Pichlík pracoval jako dělník a byl signatářem Charty 77. Hlavní část Pichlíkových fondů v Archivu bezpečnostních složek byla digitalizována už v roce 1993, ale digitalizace pravděpodobně neproběhla příliš odbornou cestou, některé části těchto fondů jsou tak jen velmi málo čitelné, některé pak zcela nepoužitelné.

Také jsem kontaktoval dceru Karla Pichlíka, Lenku Pichlíkovou-Burke, která žije ve Spojených státech amerických. Bohužel odpovědi jsem se nedočkal.

Život Karla Pichlíka je protkaný různými životními osudy. Rozhodl jsem se tedy rozdělit jeho život do čtyř hlavních období.

První období začíná narozením Karla Pichlíka 2. března 1928. Věnuje se především studijním létům a následnému zaměstnání na Univerzitě Karlově v Praze. Kapitola dále informuje o jeho rodině, politické orientaci nebo o jeho přátelství s Karlem Bartoškem, se kterým v této době psal propagandistické publikace.

Druhé, desetileté období, se zabývá hlavně vědeckou dráhou Karla Pichlíka. Ten během šedesátých let dozrál v uznávaného historika a opustil tak hříchy mládí. Kapitola končí jeho odchodem z Vojenského historického ústavu a vyloučením z KSČ.

Za třetí významnou epochou se skrývá téměř dvacet let, která Pichlík strávil jako obyčejný dělník. Během sedmdesátých let byl často sledován vojenskou kontrarozvědkou, bylo mu znemožněno pokračovat v práci, ve které byl uznávaným odborníkem. V úplném závěru roku 1976 mezi prvními podepisuje Chartu 77.

Čtvrté období se odehrává mezi listopadem 1989 a smrtí K. Pichlíka 16. dubna 2001. V podzimu života byl stále plný energie a pracoval na několika místech současně.

Práce obsahuje ještě tři další kapitoly. V jedné popisují sledování Karla Pichlíka, za jakých účelem byla vedena a jak takové sledování probíhalo. V další se stručně věnuji Karlu Bartoškovi, který byl skutečným přítelem Karla Pichlíka už od školních let. Konec práce jsem zaměřil na publikaci *Američané v západních Čechách v roce 1945*.

1 První období života

1.1 Rodina a studia

Karel Pichlík se narodil v Praze 2. března 1928 do dělnického prostředí. Jeho otec Josef Pichlík byl vyučený strojní zámečnický, pracoval u Dopravních podniků v Praze, později jako svářeč v podniku AZNP³ Rýnovice. Matka Ludmila, rozená Šafránková, se vyučila kadeřnicí. Bohužel zemřela předčasně v roce 1937. Devítiletý Karel tak žil převážně u své babičky. Po její smrti si jej k sobě vzal strýc z Prahy.

Pichlík byl příslušníkem generace, která se musela několikrát vyrovnávat se zásadními zvraty v československé společnosti. Rok po smrti své matky zažil Mnichov,⁴ v průběhu studia reálného gymnázia v Praze 6 nacistickou okupaci. Intenzivně vnímal temné roky protektorátu, aktivně prožíval osvobození Prahy. Dne 10. června 1947 úspěšně složil maturitní zkoušku, studium na vysoké škole ale zatím odložil. Domníval se, že je ho potřeba jinde. Již od dnů osvobození byl aktivním členem mládežnického hnutí. Angažoval se s plným nasazením, jeho levicové cítění mu velelo neodmítat práci navíc ani žádnou funkci, která se zdála být pro osvobozenou republiku potřebná. V maturitním ročníku vstoupil do řad členů KSČ. Záhy byl zvolen okresním tajemníkem ČSM.⁵ Funkci uvolněného tajemníka zastával s plnou odpovědností a mladickým nasazením. Ve Svazu mládeže se také seznámil se svou první ženou Jaroslavou, která byla kulturní referentkou. Nedlouho po svatbě, 10. dubna 1949, se manželům Pichlíkovým narodilo děvče, které dostalo jméno Marie.

V září roku 1949 začal studovat na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy jednooborovou historii. V této době byl členem nejen výše zmíněných organizací KSČ a ČSM, ale také SČSP⁶ nebo ROH.⁷ Na konci prvního roku studia měl nastoupit vojenskou

³ AZNP – Automobilové závody, národní podnik. Nové pojmenování automobilových závodů Škoda po znárodnění v říjnu 1945.

⁴ Mnichovská dohoda (29. září 1938 v Mnichově) mezi Německem, Itálií, Francií a Velkou Británií o odstoupení pohraničních území Československa Německu.

⁵ ČSM – Československý svaz mládeže byla jednotná mládežnická organizace v Československu řízená KSČ. Vznikla v roce 1949 sloučením existujících mládežnických organizací. V roce 1968 se rozpadla, později byla obnovena jako Socialistický svaz mládeže (SSM).

⁶ SČSP – Svaz československo-sovětského přátelství byl jednou z nejmasovějších organizací Národní fronty a členství v něm byla jedna z forem, kterou občan vyjadřoval loajalitu ke komunistickému režimu.

⁷ ROH – Revoluční odborové hnutí byla monopolní odborová organizace, která byla zároveň nejmasovější společenskou organizací v socialistickém Československu.

službu, ale dostal odklad až do roku 1953.⁸

Druhý ročník na vysoké škole byl pro Pichlíka důležitý hned z několika důvodů. 17. září 1950 se stal dvojnásobným otcem poté, co se mu narodila dcera Eva. V téže roce navštěvoval přednášky významných historiků v čele s Josefem Polišenským.⁹ Také se aktivně zapojil do tehdy aktuálního zdůrazňování boje proti nepřátelům komunismu a imperialistům.

Společně s Karlem Bartoškem¹⁰ napsal článek *Hanebná role amerických okupantů v západních Čechách v roce 1945*,¹¹ který byl vydáván na pokračování v časopisu *Tvorba* a následně byl vysílán jako seriál Československým rozhlasem před večerními zprávami.¹² Jakou důležitost přikládalo kulturní a propagační oddělení Ústředního výboru KSČ tomuto dílu je patrné z toho, že si od autorů vyžádalo jeho rozšíření. Práce vyšla nejprve jako brožura česky a slovensky, o rok později (1952) rusky a maďarsky. V podstatně rozšířené a o karikatury doplněné verzi byla publikována znovu v roce 1953 s názvem *Američané v západních Čechách v roce 1945*.¹³

Právě v první polovině 50. let bylo v popředí marxistické dějepiscectví. Naprosto převládly práce prorežimních historiků, které pouze přehodnocovaly tzv. buržoazní literaturu a nepřinášely nic nového. Postiženou tematikou byly především novější dějiny. Schéma marxistických prací bylo velmi jednoduché: nejprve se odsoudila veškerá dosavadní literatura, pak se autor odvolal na klasiky (Marx, Engels, Stalin, atd.) a na jejich citáty, často zcela násilně volené, a na to se libovolně přidávala vybraná historická fakta.¹⁴

Historik Jan Křen¹⁵ v roce 2004 uvedl: „*Já jsem poznal Karla Bartoška a Karla Pichlíka jako kolegy, kteří v průběhu 50. let opustili hříchy svého mládí, protože některé ty*

⁸ AUK, fond Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, inv. č. 324, Katalog posluchačů Filozofické fakulty Univerzity Karlovy 1950-1951, Karel Pichlík.

⁹ Prof. PhDr. Josef Polišenský, DrSc. (16. prosince 1915–11. ledna 2001) byl přední český historik a pedagog, který se specializoval především na novověké dějiny Českých zemí, Evropy a dějiny Latinské Ameriky.

¹⁰ Prof. PhDr. Karel Bartošek, CSc. (30. června 1930-9. července 2004) byl český a po emigraci francouzský historik a publicista, signatář Charty 77 a jeden ze spoluautorů *Černé knihy komunismu*.

¹¹ BARTOŠEK, Karel a Karel PICHLÍK. *Hanebná role amerických okupantů v západních Čechách v roce 1945*. Praha: Svoboda, 1951.

¹² PETRÁŇ, Josef a Lydia PETRÁŇOVÁ. *Filozofové dělají revoluci: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy během komunistického experimentu (1948-1968-1989)*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-2994-0. s. 188-189.

¹³ BARTOŠEK, Karel a Karel PICHLÍK. *Američané v západních Čechách v roce 1945*. Ilustrace Lev Haas. Praha: Mladá fronta, 1953.

¹⁴ HANZAL, Josef. *Cesty české historiografie 1945-1989*. Praha: Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-751-8. s. 94.

¹⁵ Prof. PhDr. Jan Křen, DrSc. (*22. srpna 1930) je významný český historik, který se věnuje českým a středoevropským dějinám 19. a 20. století a česko-německým vztahům. Patří mezi signatáře Charty 77.

dost šílené práce z počátku 50. let, kdy jim bylo dvacet jednadvacet, jim vlezly do hlavy, a všechno se jim zdálo jednoduché. Musím říci, že oba byli mezi prvními, kdo se těch prací, myslím v roce 1956, zřekli.“¹⁶

Od 1. dubna 1952 byl zaměstnán rektorátem Univerzity Karlovy jako asistent kabinetu základů marxismu-leninismu. Na této pozici setrval až do konce března 1953.¹⁷ Státní závěrečnou zkoušku, která z Pichlíka udělala promovaného historika, složil 16. června 1953. Už jako historik vydává publikaci s názvem *Bojovali proti válce: revoluční boj českých vojáků a námořníků v rakousko-uherské armádě za imperialistické světové války 1914-1918*,¹⁸ která i přes kontroverzně znějící titul představuje solidní a dodnes používanou historickou práci. Publikace už nese základní rysy Pichlíkova badatelského profilu: důkladné studium pramenů, interpretační pečlivost, uvážlivé, ale jednoznačné závěry.

28. července 1954 se stal trojnásobným tatínkem, když mu Anna Hodková (rozená Málková) porodila nemanželskou dceru Lenku.

1.2 Zaměstnanec Univerzity Karlovy

Hned na začátku července 1953 se vrátil k práci na Karlově Univerzitě, tentokrát jako asistent na katedře dějin KSČ. Tuto pozici zastával až do 1. září 1954, kdy byl jmenován odborným asistentem na téže katedře. Pichlík s Bartoškem se na katedře dějin KSČ v roce 1953 zabývali nepokoji plzeňských dělníků po měnové reformě.¹⁹ V lednu a únoru 1954 je na žádost Ústavu dějin KSČ fakulta uvolnila pro výzkum tématu dělnického hnutí v Plzni. Po necelém půl roce vydali publikaci, která dostala název *Z dějin dělnického hnutí na Plzeňsku: O úloze pravicových sociálních demokratů*,²⁰ kde ukázali, jak nebezpečná je sociálnědemokratická mentalita pro budování komunismu. Pichlík následně jako odborný asistent vedl od roku 1954 celosemestrální speciální přednášku „České a

¹⁶ BRYNDA, Herbert. Odešel Karel Bartošek – „Pavel Kohout historické vědy“. In: *Radio Praha* [online]. 1. 8. 2004 [cit. 2016-6-23]. Dostupné z: <http://www.radio.cz/cz/rubrika/historie/odesel-karel-bartossek-pavel-kohout-historicke-vedy/>

¹⁷ AUK, osobní spis Karla Pichlíka, návrh na zvýšení platu ze dne 16. března 1955.

¹⁸ PICHLÍK, Karel. *Bojovali proti válce: revoluční boj českých vojáků a námořníků v rakousko-uherské armádě za imperialistické světové války 1914-1918*. Praha: Mír, 1953. Edice Svazu protifašistických bojovníků.

¹⁹ Československá měnová reforma z roku 1953 byla provedena 1. června 1953. Tehdejší komunistická vláda se snažila dosáhnout znehodnocení měny, vypořádat se s přidělovým systémem, zastavit černý trh atd.. Tehdejší mocí byla reforma prezentována jako vítězství pracujícího lidu a úder buržoazii, důsledkem však bylo znehodnocení úspor, propadnutí vázaných vkladů všeho obyvatelstva a pokles jeho životní úrovně.

²⁰ PICHLÍK, Karel a Karel BARTOŠEK. *Z dějin dělnického hnutí na Plzeňsku: o úloze pravicových sociálních demokratů*. Praha: Státní nakladatelství politické literatury, 1954.

slovenské dělnické hnutí za imperialistické světové války 1914-1918“, v únoru 1955 pomáhal na katedře základů marxismu-leninismu Slovenské vysoké školy technické v Bratislavě.²¹

Až v roce 1957 musel i Karel Pichlík podstoupit vojenské cvičení, které dlouhá léta odkládal, ale délka cvičení mu byla vyměřena pouze na 56 dní.²² Ještě před tímto cvičením vyšel jako vítěz z habilitačního a konkurzního řízení, které mu zaručovalo práci odborného asistenta na další tři roky. Po ideologickém a osobním konfliktu²³ podal na konci ledna 1958 žádost o rozvázání pracovního poměru s Univerzitou Karlovou.²⁴ Okamžitě mu bylo vyhověno okamžitě a Pichlík byl od 1. února 1958 nezaměstnaný.

Roku 1959 se rozvedl s Jaroslavou Pichlíkovou, matkou jeho dcer Marie a Evy. V témže roce se podruhé oženil, jeho ženou se stala Anna Hodková, matka dcery Lenky. Anna Hodková měla ze svého prvního manželství ještě dceru Zuzanu. S Annou se Karel pravděpodobně seznámil během svého pobytu v Plzni, kde mezi roky 1951-1954 pracoval s Karlem Bartoškem na publikacích *Hanebná role amerických okupantů v západních Čechách po roce 1945*, *Američané v západních Čechách v roce 1945* a *Z dělnického hnutí na Plzeňsku*.

²¹ AUK, osobní spis Karla Pichlíka, návrh na zvýšení platu ze dne 16. března 1955.

²² AUK, osobní spis Karla Pichlíka, oznámení o nástupu na vojenské cvičení ze dne 3. září 1957.

²³ GALANDAUER, Jan. Karel Pichlík (2. 3. 1928–16. 4. 2001). *Historie a vojenství*. 2001, 50(2), s. 472.

²⁴ AUK, osobní spis Karla Pichlíka, rozvázání pracovního poměru s K. Pichlíkem ze dne 31. ledna 1958.

2 Druhé období života

2.1 Zaměstnanec Vojenského historického ústavu

Po nepříjemných měsících bez zaměstnání našel útočiště ve Vojenském historickém ústavu, na jehož půdě vznikla jeho nejlepší díla. Zároveň se významnou měrou podílel na transformaci tohoto ideologického pracoviště na tvůrčí, odborně zaměřenou instituci. V 60. letech se stal Vojenský historický ústav pracovištěm, kde se historiografie opět stávala historiografií. Zasloužilo se o to několik mladých, schopných historiků, nejvýrazněji ale Karel Pichlík. V první polovině 60. let vychází jeho díla *Čeští vojáci proti válce 1914-1915*²⁵ nebo *Vzpoury navrátilců z ruského zajetí na jaře 1918*,²⁶ na kterých lze sledovat jeho odborné vyzrávání. Roku 1962 získal titul kandidáta věd. V této době je také členem redakční rady časopisu *Dějiny a současnost*.

V letech 1967-1968 vrcholí tvůrčí aktivita K. Pichlíka v kolektivní syntéze o českém a slovenském vojákovi za první světové války,²⁷ zejména pak v jeho monografii *Zahraniční odboj 1914-1948 bez legend*.²⁸ Druhé vydání této knihy z roku 1991 dokládá, že se jedná o nesmírně kvalitní dílo, které ani po desetiletích nezastaralo a nepotřebovalo výraznější revizi.²⁹ V roce 1967 získává doktorát filozofie. Habilitoval se roku 1968 jako docent pro moderní československé dějiny, ale docentem byl z politických důvodů jmenován až v roce 1990. V této době je také podán vojenskou kontrarozvědkou návrh na založení operativního svazku pro podezření Karla Pichlíka z podvracení republiky. Svazek nesl krycí jméno „KNIHA“. Hlavním důvodem byla především Pichlíkova snaha o publikování prací o T. G. Masarykovi v zahraničí, jejichž vydání mu nebylo v ČSSR dovoleno. V této souvislosti měl Pichlík navázat kontakty ve Vídni, jmenovitě na prof. Richarda Flaschku.³⁰

V roce 1968 se Pichlík mohl pochlubit již dlouhou řadou publikovaných prací. Stal se historikem se světovým renomé. Publikoval v zahraničních časopisech, studoval v

²⁵ PICHLÍK, Karel. *Čeští vojáci proti válce (1914-1915)*. Praha: Naše vojsko, 1961. Dokumenty Svazu protifašistických bojovníků.

²⁶ PICHLÍK, Karel. *Vzpoury navrátilců z ruského zajetí na jaře 1918*. Praha: Československá akademie věd, 1964.

²⁷ PICHLÍK, Karel, Jaroslav KRÍŽEK a Vlastimil VÁVRA. *Červenobílá a rudá: vojáci ve válce a revoluci 1914-1918*. Praha: Naše vojsko, 1967. Živá minulost (Naše vojsko).

²⁸ PICHLÍK, Karel. *Zahraniční odboj 1914-1918 bez legend*. Praha: Svoboda, 1968.

²⁹ GALANDAUER, Jan. Karel Pichlík (2. 3. 1928–16. 4. 2001). *Historie a vojenství*. 2001, 50(2), s. 473.

³⁰ Prof. Dr. Richard George Plaschka (8. července 1925-27. října 2001) byl rakouský historik, který se narodil na jihomoravském Bítově. Zabýval se dějinami střední a východní Evropy.

archivech v Rakousku, Francii, Jugoslávii, přednášel na zahraničních univerzitách a vědeckých ústavech. Jeho vysokou prestiž v zahraničí dokládá přednáška ve Vídni na sklonku roku 1967, kdy přednášel rakouské generalitě o rozpadu rakousko-uherské armády v roce 1918.

2.2 *Symposium ve Vídni*

Vrcholem Pichlíkovi vědecké dráhy bylo zřejmě jeho vystoupení na mezinárodním sympoziu k padesátému výročí rozpadu Rakouska-Uherska ve Vídni, kde přednesl referát „Vojenské zhroucení centrálních mocností v roce 1918“.³¹ Už jen skutečnost, že český historik byl vybrán k přednesení hlavního referátu, znamenala velkou poctu. Celá práce byla skvěle připravená a na vysoké odborné úrovni. Základní, bohatě doložená teze Pichlíkova referátu zněla: příčina vojenského zhroucení ústředních mocností spočívala v jejich porážkách na bojištích.³² Nejenže Pichlík se svými tezemi nenarazil na nějaký „starorakouský“ odpor, ale naopak se mu dostalo nečekané nabídky, profesor Plaschka mu nabídl místo ve svém ústavu – tedy návrh emigrace. Karel Pichlík byl rozrušen, protože tak jako profesor Plaschka a jako převážná většina československých historiků zabývajících se dějinami 20. století se nedíval na československou budoucnost s optimismem. Vídeňské symposium se totiž konalo dva měsíce po vpádu vojsk Varšavské smlouvy do ČSR. Historici věděli, jak dopadli intelektuálové po sovětské okupaci Pobaltí a co se dělo po potlačení maďarského povstání. Předpokládalo se, že i v Československu dojde k rozsáhlé perzekuci inteligence. Vyskytoval se odhad, že na sovětských seznamech je cca 20 000 jmen, která čeká Sibiř.³³ Pichlík si mohl lehce spočítat, že jeho jméno na černé listině s velkou pravděpodobností bude. Bohumír Klípa³⁴ napsal v medailonku k Pichlíkovým šedesátinám: „*Nikdo by nemohl K. Pichlíkovi vyčítat, kdyby po invazi armád Varšavské smlouvy emigroval; je nepochybné, že by našel uplatnění na nejedné zahraniční univerzitě. Jako český historik se rozhodl zůstat a ještě pár měsíců před zlověstnými prověrkami odešel pracovat do Vodních zdrojů jako čerpač, což přeloženo do reálné řeči znamenalo*

³¹ PLASCHKA, Richard Georg a Karlheinz MACK (eds.). *Die Auflösung des Habsburgerreiches: zusammenbruch und Neuorientierung im Donauraum*. München: R. Oldenbourg, 1970. Schriftenreihe des Österreichischen Ost- und Südosteuropa-Instituts, Bd. 3, s. 249-265.

³² GALANDAUER, Jan. Pád dvouhlavého orla po padesáti letech: Výprava československých historiků do Vídně v říjnu 1968. *Dějiny a současnost* [online]. 2009, 31(7), 3 [cit. 2016-06-13]. Dostupné z: <http://dejinyasoucasnost.cz/archiv/2009/7/pad-dvouhlaveho-orla-po-padesati-letech/>

³³ GALANDAUER, Jan. Pád dvouhlavého orla po padesáti letech: Výprava československých historiků do Vídně v říjnu 1968. *Dějiny a současnost* [online]. 2009, 31(7), 3 [cit. 2016-06-13]. Dostupné z: <http://dejinyasoucasnost.cz/archiv/2009/7/pad-dvouhlaveho-orla-po-padesati-letech/>

³⁴ PhDr. Bohumír Klípa, Csc. (*8. listopadu 1929) je historik a pracovník Historického ústavu Armády České republiky, zaměřuje se na dějiny 20. století.

*práci nádenickou. Byla to vědomá a svobodná volba pro cestu, na níž čekal rodinu materiální nedostatek a těžko předvídatelná rizika. Bylo to rozhodnutí důstojné, nesené duchem vzdoru vůči moci...“.*³⁵

Po návratu z Vídně se Pichlík zapojil do tzv. obrodného procesu a stal se jedním z hlavních představitelů pravicového smýšlení ve VHÚ. Jako uznávaný historik měl značný vliv a byl organizátorem několika rezolucí, velmi také podporoval Dva tisíce slov.³⁶ V roce 1969 si přes známé zařídil půlroční stipendium v NSR.

21. ledna 1969 byl s K. Pichlíkem veden pohovor před jeho odjezdem do NSR pod hlavičkou oddělení vojenské kontrarozvědky. Pichlík měl v Mnichově navázat kontakt s Fabšicem,³⁷ zjistit jeho situaci, kde je zaměstnán a zda se hodlá vrátit do ČSSR. V závěru pohovoru si Pichlík posteskl, že je unaven a nemá ani chuť někde v archivu studovat. Také se vyslovil k činu Jana Palacha.³⁸ Uznává, že cíle, které studenti sledují, jsou velmi čisté a ušlechtilé, ale že prokazují notnou dávku politické naivity.³⁹ Po návratu do Československa si v Tuzexu zakoupil vůz značky Fiat 850. Ze 14. května 1971 pochází zpráva, ve které Karel Pichlík několikrát vedl rozhovor s majorem Františkem Šefrem z oddělení vojenské kontrarozvědky. Rozhovory se týkaly hlavně Pichlíkovy schůzek s Fabšicem v NSR, kterému doporučil, aby se vrátil zpět do vlasti, neboť mu nehrozí žádné nebezpečí. Zda se jednalo o schůzku pod nátlakem, nebo zda Pichlík spolupracoval dobrovolně, se neuvádí.

Od listopadu 1969 do ledna roku 1970 byla ve VHÚ prováděna prověrka a potvrdilo se, že Pichlík patří mezi nejaktivnější pravicové přívržence. Po této prověrce společně s Bohumírem Klípou a Janem Beránkem⁴⁰ podali žádost o rozvázání pracovního poměru, ale předpokládali, že propuštění nebudou. Jejich žádosti však bylo vyhověno. Zároveň také byli vyloučeni z KSČ.⁴¹

³⁵ KLÍPA, Bohumír. Významné životní jubileum Karla Pichlíka. *Historie a vojenství*. 1993, 42(3), s. 182-183.

³⁶ Dva tisíce slov byl vedle Akčního programu Komunistické strany nejdůležitějším dokumentem Pražského jara. Byl adresovaný dělníkům, zemědělcům, úředníkům, umělcům a dalším. Autorem je spisovatel Ludvík Vaculík, který byl po svém projevu na IV. sjezdu Svazu československých spisovatelů roku 1967 zbaven členství ve straně. Manifest byl zveřejněn v obnovených Literárních listech dne 27. června 1968.

³⁷ Jiří Fabšic (*10. srpna 1940) je bývalý pracovník VHÚ, spoluautor knihy *Vlkodlaky kryje stín*.

³⁸ Jan Palach (11. srpna 1948-19. ledna 1969) byl student historie a politické ekonomie na FF UK, který obětoval svůj život na protest proti potlačování svobod a pasivnímu přístupu veřejnosti po okupaci Československa vojsky Varšavské smlouvy. Dne 16. ledna 1969 se zapálil v horní části Václavského náměstí v Praze. S rozsáhlými popáleninami byl převezen do nemocnice, kde po třech dnech zemřel.

³⁹ ABS, fond III. správa Sboru národní bezpečnosti - Hlavní správa vojenské kontrarozvědky (VKR), a. č. 10794, digitalizováno, záznam rozhovoru ze dne 21. ledna 1969.

⁴⁰ PhDr. Jan Beránek, CSc. (7. července 1924-29. listopadu 2012) byl český historik zabývající se českými dějinami 19. a 20. století, signatář Charty 77.

⁴¹ ABS, fond Svazky kontrarozvědného rozpracování (KR), a. č. KR 684486 MV, digitalizováno, návrh na založení operativního svazku ze dne 21. února 1977.

3 Třetí období života

3.1 Kariéra dělníka

Od 1. března 1970 byl Karel Pichlík zaměstnán jako pomocný dělník v podniku Vodní zdroje. Místo výkonu práce mu bylo přiděleno pracoviště Doksy. Bylo mu znemožněno pokračovat v práci na problematice, v níž byl všeobecně uznávaným odborníkem. Měl prakticky zakázáno navštěvovat archivy, proto se v této době zabýval dějinami českého divadla v 19. století.⁴² Jeho články se mohly objevovat pouze pod cizím jménem, byl podezřelý z publikování pod jménem manželky Anny Hodkové.⁴³ V pracovní smlouvě s Vodními zdroji bylo ale navíc domluveno, že organizace nemá nic proti publicistické a literární činnosti K. Pichlíka, která bude vykonávána v jeho volném čase.⁴⁴

V polovině roku 1970 začala vojenská kontrarozvědka s odposloucháváním všech telefonátů K. Pichlíka. Z odposlechů je zřejmé, že Pichlík i nadále udržoval poměrně časté styky s Klípou a Beránkem, kteří pracovali ve stejném podniku, i když na jiných místech. Vodní zdroje se tak postupně staly místem, kde se soustřeďovaly osoby, které byly z politických důvodů odvolány ze svých funkcí a propuštěny ze zaměstnání. Přestože pracovaly rozptýleně na území Československa, udržovaly mezi sebou osobní kontakt, aby se navzájem mohli informovat o svých známých.⁴⁵

Pracovní doba ve Vodních zdrojích byla velmi různorodá. Pichlík pracoval mimo Prahu a odjížděl na dobu od jednoho do tří týdnů, následně měl až dvoutýdenní volno. Mimo Prahu žil v maringotce, která se vždy nacházela v těsné blízkosti výkonu práce. Maringotka se stala jakousi základnou, ve které mohl Pichlík alespoň částečně bádát. Knihy si musel obstarávat tajně, mnohdy ze zahraničí.

Poté, co Pichlík opustil VHÚ, se celá rodina musela uskromnit, protože srovnávat plat pomocného dělníka s platem uznávaného historika a člena KSČ se skutečně nedá. Rozhodně se ale neměli tak špatně, jak by se u perzekvovaného historika dalo předpokládat. Hlavní příjmy peněz v této době zajišťovala Pichlíkova žena Anna, která byla zaměstnána jako odborná pracovnice v Pražské informační službě. To ale nebylo její jediné zaměstnání.

⁴² GALANDAUER, Jan. Karel Pichlík (2. 3. 1928–16. 4. 2001). *Historie a vojenství*. 2001, 50(2), s. 475.

⁴³ ABS, fond III. správa Sboru národní bezpečnosti - Hlavní správa vojenské kontrarozvědky (VKR), a. č. 10794, digitalizováno, záznam o vyúčtování honorářů časopisu *Historie a Vojenství* ze dne 24. srpna 1970.

⁴⁴ ABS, fond Svazky kontrarozvědného rozpracování (KR), a. č. KR 684486 MV, digitalizováno, šetření v n. p. Vodní zdroje Praha závod Zličín ze dne 5. října 1977.

⁴⁵ ABS, fond III. správa Sboru národní bezpečnosti - Hlavní správa vojenské kontrarozvědky (VKR), a. č. 10794, digitalizováno, vyhodnocení plánu agent. oper. rozpracování OOS KNIHA ze dne 10. listopadu 1970.

Pracovala také jako externí lektorka, překladatelka a autorka scénářů pro Hlavní redakci dramatického vysílání Čs. televize. V období mezi roky 1972-1976 si přišla na více než 106 000 Kč,⁴⁶ a vzhledem k tomu, že průměrný měsíční příjem dělníků ve Vodních zdrojích činil 2140 Kčs,⁴⁷ jednalo se o veliký přísun peněz do rodinné pokladny. V této době už ale ani Anna Hodková nebyla členkou KSČ, vystoupila na vlastní žádost. V jednom z odposlechů se také vyjádřila k politické situaci. Změnu ve vedení státu v roce 1968 hodnotí jako nutnou, uznává, že Novotného⁴⁸ éra musela skončit. Nástup Dubčeka⁴⁹ však hodnotí jako náhodný a posuzuje ho jako neschopného politika s malým rozhledem.⁵⁰

10. listopadu 1972 by vznesen vojenskou kontrarozvědkou návrh na ukončení akce „KNIHA“, která soustavně probíhala více jak pět let.⁵¹ Akce byla ukončena následujícího dne. Z dokumentace celé akce lze vyčíst, že hlavním důvodem pro sledování a odposlouchávání Karla Pichlíka byly jeho kontakty ve VHÚ. Cílem pak bylo dokumentování, ale především přehrazení vztahů na tento vojenský objekt. Také se prověřovalo, zda jeho schůzky nejsou vedeny s motivem nepřátelské činnosti. Několikaletá akce nakonec skončila úspěchem, několik pracovníků VHÚ bylo vyhozeno, někteří vyloučeni z KSČ.

3.2 Pichlík a Charta 77

Karel Pichlík na sebe několik let nijak neupozorňoval, stále pracoval ve Vodních zdrojích a žil prostým životem. Jedna z mála zmínek pochází z konce roku 1973, kdy pracoval na českém překladu knihy Arthura Koestlera⁵² *Tma o polednách*.⁵³ Překlad byl rozšiřován samizdatem a jediným opatřením bylo zabavení psacího stroje. Velkou změnu v životě K. Pichlíka přinesl až 26. prosinec 1976, kdy mezi prvními podepsal prohlášení

⁴⁶ ABS, fond Svazky kontrarozvědného rozpracování (KR), a. č. KR 684486 MV, digitalizováno, šetření v n. p. Vodní zdroje Praha závod Zličín ze dne 5. října 1977.

⁴⁷ Tamtéž.

⁴⁸ Antonín Josef Novotný (10. prosince 1904-28. ledna 1975) byl třetí československý komunistický prezident a zároveň šestý prezident od vzniku Československa. Úřad prezidenta zastával v letech 1957-1968.

⁴⁹ Alexander Dubček (27. listopadu 1921-7. listopadu 1992) byl československý politik a hlavní osobnost Pražského jara 1968.

⁵⁰ ABS, fond III. správa Sboru národní bezpečnosti - Hlavní správa vojenské kontrarozvědky (VKR), a. č. 10794, digitalizováno, úřední záznam ze dne 7. května 1971.

⁵¹ ABS, fond III. správa Sboru národní bezpečnosti - Hlavní správa vojenské kontrarozvědky (VKR), a. č. 10794, digitalizováno, návrh na ukončení ag. oper. rozpracování os. KNIHA ze dne 10. listopadu 1972.

⁵² Arthur Koestler (5. září 1905-1. března 1983) byl maďarsko-britský spisovatel, filozof a novinář židovského původu. Proslul především knihou *Tma o polednách* z roku 1941.

⁵³ KOESTLER, Arthur. *Tma o polednách*. Praha: Odeon, 1992. ISBN 80-207-0351-9.

Charta 77.⁵⁴

21. února 1977 byl založen nový operativní svazek, zabývající se osobou Karla Pichlíka, který byl podezřelý z podvracení republiky. Svazek nesl krycí jméno „SBĚRATEL“. Od této doby byl Pichlík veden jako nepřátelská osoba. Cílem bylo objasnění a prověření charakteru jeho styků a zadokumentování jeho podílu v souvislosti s Chartou 77. Jedním z podcílů byla také snaha omezit jeho činnost jako sběratele podpisů. Za dva dny už byl vyslán informátor StB s krycím jménem „Michal“, aby s Pichlíkem provedl rozhovor na téma Charty 77. Muselo se jednat o nějakého známého, neboť Pichlík byl velmi hovorný. Rozhovor byl veden v maringotce, ve které se na stole údajně nacházel moderní mikroskop, kterým si měl Pichlík prohlížet nějaký film. Samozřejmě nechyběl ani psací stroj. K. Pichlík po příchodu „Michala“ požádal, zda by mu nepřinesl pivo. Bylo mu vyhověno, ale po návratu s pivem už byla maringotka uklizená a po mikroskopu a psacím stroji nebylo jediné stopy. Pichlík následně uvedl, že na filmu se nacházejí jen staré reklamy a že pracuje pro Národní muzeum. Je ale velice nepravděpodobné, že by jako perzekvovaný historik mohl pracovat pro Národní muzeum. Dále uvedl, že mu byl odebrán řidičský průkaz, poté už se rozhovor stáčil více k situaci kolem chartistů. Pichlík hovořil o tom, že má celý den zapnuté rádio pouze na Svobodnou Evropu,⁵⁵ také vysvětloval, jak tuto stanici naladit. Velice vyzdvihoval slovenské chartisty, kteří podle Rudého práva⁵⁶ neměli Chartu vůbec podepsat. V další části rozhovoru se velmi kriticky a vulgárně vyjadřoval ke státnímu zřízení.

Nejdůležitější část celého rozhovoru lze sledovat na vyjádření k jeho vstupu do KSČ, což pokládal za svůj životní omyl. Pichlík uvedl, že nyní musí tuto chybu napravit, lituje, že byl pomaten, ale že s o to větší aktivitou musí proti KSČ vystupovat.⁵⁷ Rozhovor zakončil tím, že na tomto místě se setkávají naposledy, protože od příštího týdne bude pracovat na jiném místě, konkrétně v Jestřebí. Maringotka zůstala na pracovišti v Doksech, aby sem zaměstnanci Vodních zdrojů mohli brát své rodiny na dovolenou nebo na víkend.

⁵⁴ Charta 77 je prohlášení z 1. ledna 1977 a název československé disidentské skupiny. Neformální sdružení občanů různého politického i názorového spektra, spojených kritikou komunistického normalizačního režimu.

⁵⁵ Rádio Svobodná Evropa je rozhlasová stanice založená roku 1949 z podnětu vlády USA. V roce 1951 bylo zahájeno vysílání pro evropské socialistické státy. Vysílá ve 21 jazycích do zemí střední a východní Evropy a do států bývalého Sovětského svazu. Do roku 1949 bylo sídlo vysílání v Mnichově, od roku 1994 se nachází v Praze.

⁵⁶ Rudé právo byl deník a ústřední tiskový orgán Komunistické strany Československa, který hrál důležitou roli v propagandě režimu. Deník byl založen roku 1920, když došlo k rozkolu mezi českými sociálními demokraty a komunisty. Po sametové revoluci na podzim 1989 se část redakce odpoutala od KSČ a začala *Rudé právo* vydávat sama, později deník přejmenovala na *Právo*.

⁵⁷ ABS, fond Svazky kontrarozvědného rozpracování (KR), a. č. KR 684486 MV, digitalizováno, návštěva agenta krycí jméno „MICHAL“ u Karla Pichlíka ze dne 25. února 1977.

Ze 17. března 1977 pochází zápis s poznatky o K. Pichlíkovi, kde vypovídá osoba pod krycím jménem „Rak“. Této osobě měly být po podepsání Charty 77 odejmuty hodnosti, z toho však vyplývá, že jeden z chartistů byl informátor StB.⁵⁸ Právě od „Raka“ také pochází zmínky o tom, že Pichlík v Chartě působil jako její šířitel a sběratel podpisů.

10. června 1977 musel Karel Pichlík navštívit budovu FMV na Letné, kde s ním byl proveden pohovor s cílem zjistit, z jakých důvodů podepsal Chartu. Z pohovoru vyplývá, že Pichlík ke všem otázkám zaujímal negativní postoj a odpovídat se mu nechtělo, v odpovědích byl velmi stručný. Z odpovědí lze vyčíst, že s Chartou 77 souhlasil především kvůli skutečnosti, že odkazuje na nerespektování a nedodržování lidských práv v Československu. Následně uvedl, že podpis Charty je pouze jeho záležitost a že se tím nedopustil žádného přečinu. Byl si ale vědom, že vůči své osobě může očekávat možná opatření na základě toho, že byl náhodně přezkušován z pravidel silničního provozu, přestože už několik měsíců nemá řidičský průkaz. Z pohovoru lze také vydedukovat, že Pichlík si stál za svými názory a svůj vztah k Chartě nehodlal měnit.⁵⁹

Velkou část roku 1977 strávil K. Pichlík na pracovišti v Jestřebí, ale na maringotku v Doksech nezanevřel. Maringotka, která měla sloužit rodinám zaměstnanců jako místo, kam mohli přijet na víkend nebo na dovolenou, tomuto účelu nesloužila. Místo toho se zde scházelo několik mužů, kteří zpravidla přijížděli večer a odjížděli časně ráno. Těchto schůzek se účastnil samozřejmě Pichlík, dalším zúčastněným byl často Vladimír Kopecký,⁶⁰ ostatní muže se nepodařilo identifikovat.⁶¹ K maringotce v nočních hodinách přijelo vždy několik osob. O činnosti prováděné uvnitř se toho ví jen velmi málo. Když ráno osoby odjížděli od maringotky, odnášeli si do aut svázané balíky papírů, to by mohlo nasvědčovat tomu, že se uvnitř rozšiřovaly různé dokumenty, možná i samizdatové knihy.

18. srpna 1978 byl vznesen návrh na další pohovor s K. Pichlíkem o Chartě 77. Cílem mělo být ověření jeho vztahů k Chartě, následně by se jednalo o možnosti a

⁵⁸ ABS, fond Svazky kontrarozvědného rozpracování (KR), a. č. KR 684486 MV, digitalizováno, Pichlík Karel - poznatky ze dne 17. března 1977.

⁵⁹ ABS, fond Svazky kontrarozvědného rozpracování (KR), a. č. KR 684486 MV, digitalizováno, záznam o zpravodajském pohovoru s PhDr. Karlem Pichlíkem ze dne 13. června 1977.

⁶⁰ Vladimír Kopecký (*26. listopadu 1931) je český malíř, grafik a sklářský výtvarník, do roku 2008 byl vedoucím Ateliéru skla na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze.

⁶¹ ABS, fond Svazky kontrarozvědného rozpracování (KR), a. č. KR 684486 MV, digitalizováno, záznam o jednání na KS StB Ústí n. Labem ze dne 10. srpna 1977.

vhodnosti využití Pichlíka jako zpravodajského zdroje.⁶² V případě, že by v tomto pohovoru zaujal kladný postoj k předneseným otázkám, počítalo se s jeho dalším využitím, ale kdyby zaujal negativní stanovisko, byl by nadále veden jako nepřátelská osoba. Také mělo být využito rodinné situace, zejména dobrého postavení dcery Lenky, která v té době působila jako herečka v divadle, televizi a občas i ve filmu. Ta se mohla herectví věnovat díky posudku jejího otce, který byl pouze pracovní a bez politického profilu.⁶³

Připravovaný pohovor nakonec proběhl 7. září 1978. V úvodní části byl Pichlík seznámen s důvodem předvolání a měl odpovědět na otázky týkající se současných názorů a postojů v souvislosti s Chartou 77. Pichlík uvedl, že své názory nijak nezměnil a že svým podpisem pod Chartu vyjádřil svůj souhlas, který pramení z jeho životních zkušeností z posledních deseti let. Otázky se dále stáčely především k osobě Karla Bartoška a na jeho styky ve Francii. To se Pichlík pokusil zamluvit a zmínil jen to, že Bartoška zná velmi dlouho, ale že mnoho informací nemá. Následně však Bartoška trochu zradil, neboť na otázku s jakými materiály přichází do styku, odpověděl, že odnikud žádné materiály nedostává a pokud nějaké četl, tak to bylo u většinou právě u Bartošky.⁶⁴ Pichlík se o politiku příliš nezajímal, žádné písemné materiály politického charakteru tak nepotřeboval. Jako pro historika mu tyto materiály nemohly přinést nic potřebného. O mezinárodním dění se informoval pomocí vídeňské rozhlasové stanice, která podle jeho názoru vždy dobře a seriózně informovala.⁶⁵ V závěru pohovoru byla Pichlíkovi položena otázka, jaký názor má jeho dcera Lenka, která by měla reprezentovat socialistické umění, na skutečnost, že její otec je signatářem Charty 77 a zda si on uvědomil, jaký dopad to může mít na okruh rodinných příslušníků. Až do této otázky se snažil Pichlík odpovídat stručně a hlavně tak, aby v podstatě nevyjadřoval žádný názor. K poslední otázce Pichlík uvedl, že když podepisoval Chartu, tak se s nikým doma neradil, byla to jeho osobní záležitost. Pravděpodobně si neuvědomil, až do jakých rozměrů se Charta může dostat nebo že proti ní bude vedena tak velká kampaň. Teprve po podpisu si musel uvědomit, že by to mohlo mít vliv i na jeho rodinu. Na druhé straně byl stále přesvědčen o nevybočení Charty z rámce zákonných norem, tudíž neměl obavy z žádného postihu své osoby a rodiny.

V tomto pohovoru uvedl, že pro Chartu žádnou činnost nevykonává, ve svém

⁶² ABS, fond Svazky kontrarozvědného rozpracování (KR), a. č. KR 684486 MV, digitalizováno, návrh na provedení pohovoru v akci „SBÉRATEL“ ze dne 18. srpna 1978.

⁶³ ABS, fond Svazky kontrarozvědného rozpracování (KR), a. č. KR 684486 MV, digitalizováno, šetření v n. p. Vodní zdroje Praha závod Zličín ze dne 5. října 1977.

⁶⁴ ABS, fond Svazky kontrarozvědného rozpracování (KR), a. č. KR 684486 MV, digitalizováno, záznam o pohovoru s Karlem Pichlíkem ze dne 11. září 1978.

⁶⁵ Tamtéž.

volném čase měl v Praze navštěvovat univerzitní knihovnu a zajímat se o historii hereckého rodu své manželky Anny Hodkové.⁶⁶ Měl také napsat jakousi rodinnou kroniku, která ale nikdy nebyla zveřejněna.

V úplném závěru pohovoru Pichlík oznámil, že kdyby mělo dojít k podobné akci jako byla Charta 77, nic takového už by nepodepsal.

V roce 1978 Anna Hodková stále externě pracovala pro Čs. televizi jako překladatelka a scénáristka. V tomto roce byla odvysílána inscenace *Slečna Rajka*,⁶⁷ kterou podle jugoslávské literární předlohy měla napsat právě Hodková.⁶⁸ Protože děj inscenace je zasazen do období kolem 1. světové války, je zřejmé, že se na vzniku scénáře aktivně podílel i její manžel Karel Pichlík. To samozřejmě neuniklo pozornosti vyšších složek a film musel opustit televizní obrazovky. Ve stejném roce začal spolupracovat s nejvýznamnějším samizdatovým historickým sborníkem *Historické studie*.⁶⁹ Později se dostal i do redakce tohoto sborníku. Snahou vydavatelů bylo, aby časopis obsahoval původní studie, diskuse, recenze, zprávy a jubilejní stati. Autory příspěvků byli především bývalí komunističtí historici. Tato práce ho skutečně naplňovala. Ve svém volném čase se nevěnoval téměř ničemu jinému po celá 80. léta.

Celkem zarážející je skutečnost, že 21. listopadu 1979 byl podán návrh na uložení signálního svazku „SBĚRATEL“, což v překladu znamená ukončení celé akce. Ještě neuplynuly ani tři roky od signování Charty, informátoři nedokázali zjistit, co všechno se dělo v maringotkách v Doksech a Jestřebí. Od posledního pohovoru, ve kterém Pichlík stále zastával stejné názory, uplynul pouze rok. Celý svazek byl nakonec uložen do archivu FMV na dobu pěti let 27. prosince 1979.⁷⁰

⁶⁶ ABS, fond Svazky kontrarozvědného rozpracování (KR), a. č. KR 684486 MV, digitalizováno, záznam o pohovoru s Karlem Pichlíkem ze dne 11. září 1978.

⁶⁷ *Slečna Rajka* [film]. Režie Eva SADKOVÁ. Československo, 1978.

⁶⁸ ABS, fond Svazky kontrarozvědného rozpracování (KR), a. č. KR 684486 MV, digitalizováno, Hodková Anna – informace o její publicistické činnosti v rámci Čs. televize ze dne 21. března 1979.

⁶⁹ Sborník měl i další názvy: Historický sborník, Studie z čs. dějin, Z dějin, Historické a sociologické studie, Z českých a slovanských dějin ad.

⁷⁰ ABS, fond Svazky kontrarozvědného rozpracování (KR), a. č. KR 684486 MV, digitalizováno, návrh na uložení signálního svazku „SBĚRATEL“ ze dne 21. listopadu 1979.

4 Čtvrté období života

Přestože opět koketoval s rizikem zatčení, organizoval Karel Pichlík v létě 1989 sbírání podpisů pod petici Několik vět.⁷¹ Stále se snažil odčinit hříchy svého mládí. Nebylo tak náhodou, že se v listopadu 1989 stal členem jedné z odborných komisí Koordinačního centra OF (historické komise). V únoru 1990 se vrátil na někdejší pracoviště, Vojenského historického ústavu, s obtížným úkolem jej přebudovat. Stal se také ředitelem Památníku odboje, pod nějž bylo začleněno řízení VHÚ, ale i vojenské muzeum a archivy. Nešlo jen o navázání na původní myšlenku vzniku této instituce, ale o vytvoření ústavu nového, který by svou prací dokázal opodstatněnost v rozdílných podmínkách naší společnosti. Nebyla to práce snadná a K. Pichlík při ní projevil nejen organizační talent, ale i mimořádnou citlivost při výběru nových pracovníků především z mladších generací. Lze říci, že kdyby nebylo jeho organizátorského úsilí, měla by česká historiografie o jedno badatelské pracoviště méně. Je třeba zmínit i jeho činnost při vydávání *Dějín a současnosti*. Členem redakční rady časopisu byl již v době první existence, velkou zásluhu pak měl při obnově vydávání po jeho dvacetiletém zákazu po listopadu 1989. V prvních letech (do roku 1992) byl dokonce předsedou redakční rady časopisu. Stejnou funkci zastával do roku 1994 v magazínu *Historie a vojenství*.

Ačkoliv byl zavalen organizačními úkoly, na vědecké a popularizační přednášky si prostor našel. S nadšením sobě vlastním se účastnil nejrůznějších konferencí a symposií, dokonce přednášel i v USA. Pracoval v Ústavu T. G. Masaryka, byl členem Česko-slovenské a Česko-rakouské historické komise.

V květnu 1991, po prvním předávání Řádu Milana Rastislava Štefánika,⁷² byl Pichlík požádán samotným prezidentem, aby mu pomohl s odstraněním disproporcí, které při předávání vznikly.⁷³ Taková žádost se samozřejmě nedala odmítnout, a tak neoficiálně pracoval i pro prezidenta. Hlavním problémem celého předávání řádů byla nedostatečná konzultace federativní vlády s jakýmkoliv historickým pracovištěm. V roce 1991 se např.

⁷¹ V červnu 1989 vypracovali lidé z okruhu Charty 77 petici „Několik vět“. Petice žádala propuštění politických vězňů, svobodnou činnost sdělovacích prostředků a nezávislých iniciativ, veřejné diskuse o dějinách (rok 1968), politice atd.. Text podepsala řada známých osobností a počet signatářů neustále rostl. 28. června 1989 jich bylo 1 800, na podzim už kolem 40 tisíc.

⁷² Řád Milana Rastislava Štefánika bylo vojenské státní vyznamenání České a Slovenské Federativní Republiky. Bylo udělováno osobám, které se vynikajícím způsobem zasloužily o obranu a bezpečnost České a Slovenské Federativní Republiky.

⁷³ VHA, Pozůstalost docenta Karla Pichlíka, nezpracováno.

nedostalo na ocenění Tři králů.⁷⁴ Avšak jednu z největších disproporcí Pichlík spatřoval v ocenění 25 letců, ale v opomnění jejich velitele Karla Janouška.⁷⁵ Téměř celý rok pak pracoval na přípravách předávání řádů pro rok 1992. Oficiálním pracovníkem pro prezidenta republiky se stal až v roce 1995, kdy začal působit jako jeho konzultant. Tuto práci svědomitě vykonával necelé tři roky.

V roce 1998 mu prezident České republiky udělil Medaili Za Zásluhy II. Stupně. Byl vůbec prvním historikem vyznamenaný prezidentem.

I přes vysoké pracovní nasazení na několika frontách si Pichlík našel čas na publikační činnost. Velkým zadostiučiněním pro něj bylo vydání jeho stěžejního díla *Zahraniční odboj 1914-1948 bez legend* z roku 1968, které vyšlo v roce 1991 bez jakýchkoliv změn. Bibliografie jeho prací z devadesátých let je úctyhodná.⁷⁶ Jeho poslední vydanou publikací byli *Českoslovenští legionáři (1914-1920)*⁷⁷ z roku 1996, na které pracoval se svým přítelem ze šedesátých let Bohumírem Klípou a mladou historičkou Jitkou Zabloudilovou.⁷⁸ Zřejmě posledním publikovaným textem K. Pichlíka je jeho vystoupení ve společné Česko-německé a Slovensko-německé komisi historiků, kde se zabýval představami T. G. Masaryka o poválečném uspořádání Evropy.⁷⁹ Na konci svého života ale stále pracoval a snažil se vydat ještě jedno dílo. Publikace se měla zabývat Čechy a Slováky v srbské armádě za 1. světové války, hlavně jejich útky z Ruska. Ve Vojenském historickém archivu se i v dnešních dnech nacházejí stovky stran materiálů, několik sešitů rukopisných poznámek, ale také korespondence přímo ze Srbska.⁸⁰ Rozsahem by se pravděpodobně jednalo o obrovské dílo, které zřejmě nikdy nespátří světlo světa. Karel Pichlík zemřel 16. dubna 2001 ve věku 73 let.

⁷⁴ Tři králové byl krycí název daný gestapem zpravodajsko-sabotážní skupině Obrany národa (ON) tvořené pplk. Josefem Balabánem, pplk. Josefem Mašínem a št. kpt. Václavem Morávkem. Skupina se zaměřovala na sběr zpravodajských informací, přípravu a provádění sabotážních a diverzních akcí.

⁷⁵ Armádní generál i. m. a letecký maršál RNDr. Karel Janoušek (30. října 1893-27. října 1971) byl československý voják, člen prvního i druhého odboje a vězeň komunistického režimu. V 1. sv. v. bojoval v řadách Československých legií v Rusku, za 2. sv. v. organizoval tvorbu československých leteckých jednotek v RAF. Je jediných Čechoslovákem, který získal hodnost leteckého maršála RAF.

⁷⁶ GALANDAUER, Jan. Karel Pichlík (2. 3. 1928–16. 4. 2001). *Historie a vojenství*. 2001, 50(2), s. 476-479.

⁷⁷ PICHLÍK, Karel, Bohumír KLÍPA a Jitka ZABLOUDILOVÁ. *Českoslovenští legionáři (1914-1920)*. Praha: Mladá fronta, 1996. Archiv, sv. 74. ISBN 80-204-0580-1.

⁷⁸ PhDr. Jitka Zabloudilová (*18. března 1966) je historička s odborným zaměřením na vojenské a kulturní dějiny 1. poloviny 20. století.

⁷⁹ GALANDAUER, Jan. Karel Pichlík (2. 3. 1928–16. 4. 2001). *Historie a vojenství*. 2001, 50(2), s. 477.

⁸⁰ VHA, Pozůstalost docenta Karla Pichlíka, nezpracováno.

5 Sledování Karla Pichlíka

5.1 První sledování

Pracovníci StB naplánovali první sledování Karla Pichlíka na 15. listopad 1966, akce nesla název „KNIHA“. Složka mapující sledování byla s největší pravděpodobností zničena.

5.2 Druhé sledování⁸¹

Druhé sledování Karla Pichlíka proběhlo 17. srpna 1967, tedy v době, kdy byl stále členem KSČ. Jeho krycí jméno bylo KNIHA I. Důvodem sledování byla Pichlíkova schůzka s francouzským státním úředníkem Michele Bernardem⁸² v univerzitní knihovně v Praze. Už v té době byl Pichlík podezřelý ze své „ideologické diverze“.

Sledování začalo v 17:30 na nádvoří Klementina, kam jako první dorazil Michel Bernard, který pravděpodobně Pichlíka nikdy neviděl, neboť se několikrát zeptal kolemjdoucích, zda nejsou Karel Pichlík. Ten se objevil až v 18:05, po krátkém přivítání s Bernardem zamířili do restaurace U Malvaze. Hovořili česky a tématem byl především Slovanský sjezd.⁸³ V restauraci se zdrželi kolem devadesáti minut, pak se každý vydal svým směrem. Jednalo se spíše o schůzku profesní.

Podle pracovníků StB bylo chování Pichlíka klidné a nebylo upozorováno nic podezřelého.

V dalších deseti letech bylo vypracováno několik návrhů na sledování Karla Pichlíka, žádný z těchto plánů však nebyl nijak významný.

6. září 1967 proběhlo další sledování za účelem zajištění schůzky. Ta se měla konat v restauraci U Schnellů, ale Pichlík se zde neobjevil. 14. října 1971 bylo celé dopoledne sledováno jeho bydliště, byl dokonce vypracován grafický plán místa. Akce opět skončila neúspěchem.

⁸¹ ABS, Svazek reg. č. 3980, Svazek krycí jméno KNIHA I., žádost o zavedení sledování Karla Pichlíka ze dne 12. srpna 1967.

⁸² Prof. Dr. Michel Bernard (6. ledna 1935-26. července 2013) byl francouzský historik, odborník na středoevropské dějiny a zasloužilý profesor na Sorboně.

⁸³ Slovanský sjezd probíhal v Praze ve dne 2. až 12. června 1848. Snažil se sjednotit všechny Slovany žijící v rakouské monarchii.

5.3 Třetí sledování⁸⁴

Za největší, ale za nepříliš významné, by se dalo označit třetí sledování. Probíhalo 3. března 1978 od ranních hodin. Karel Pichlík byl sledován na každém kroku, všechny podezřelé akty musely být zaneseny do záznamových archů. Na následujících řádcích předkládám průběh celého třetího sledování.

V 09:00 hodin bylo započato se zachytáváním SBĚRATELE u místa jeho bydliště.

V 09:20 hodin opustil SBĚRATEL své bydliště, oblečen byl v šedý kabát, šedé kalhoty, černé boty, v ruce nesl malý černý notýsek. Odešel ul. U Plátenice, do ul. Na Hřebenkách, kde vyčkal na st. autobusů příjezdu č. 176, do kterého nastoupil a odjel do stanice Arbesovo nám., kde vystoupil a odešel do ul. Zborovského, kde v...

V 09:30 hodin na oddělení OO VB Praha Západ. Zde se něco dotazoval. Po malé chvíli SBĚRATEL OO VB opustil a odešel ul. V Botanice, S. M. Kirova, na nám. Sovětských tankistů, kde vyčkal na stanici el. dr. příjezdu č. 5, do které nastoupil a odejel do stanice Sokolovská, kde vystoupil a odešel ul. Sokolovskou, kde v...

V 10:15 hodin zašel na Oddělení pasů a viz. Zde nebyl pod kontrolou. Asi po 5min Oddělení opustil a odešel zpět ul. Sokolovskou, černý notýsek držel pořád v ruce.

V 10:35 hodin zašel SBĚRATEL na poštu na nám. Karlínské. Zde si zakoupil dva 10 korunové kolky. Poté poštu opustil a odešel přes Karlínské nám., do ul. Křižíkové, kde v...

V 10:50 hodin zašel do Informací na Autobusovém nádraží. Asi po 10 min. Informace opustil, odešel směrem ke vchodu Metra. Před vchodem do podchodu se v...

V 11:00 hodin se SBĚRATEL se setkal s mužem do zjištění JAN. S tímto se pozdravil podáním ruky a společně se vrátili do haly autobusového nádr. Praha – střed, kde u přepážky pro potvrzení jízdenek si JAN něco vyřizoval. Poté oba společně halu opustili, odešli ul. Křižíkovou do podchodu stanice Metra, dále ul. Na Florenci, na nádraží Praha – střed k okénku Zlevněné jízdenky. Zde si SBĚRATEL něco vyřizoval. Po malé chvílce společně opustili halu nádraží, odešli do ul. Havlíčkovy, dále do ul. Hyberské, kde na rohu ul. Havlíčkové a Hyberské v...

V 11:15 hodin rozloučili podáním ruky. V tuto dobu zde bylo po dohodě s OP

⁸⁴ ABS, Svazek reg. č. 12686, Svazek krycí jméno Sběratel, návrh na sledování Karla Pichlíka ze dne 9. března 1978.

sledování SBĚRATELE ukončeno.

Sledování bylo naplánováno na celý den, ale z neznámých důvodů bylo ukončeno po dvou hodinách. K. Pichlík podle zápisu neprováděl žádnou podezřelou činnost. Už jen to, že rok po podpisu Charty 77 navštívil Oddělení pasů a víz je krajně podezřelé. Příslušníky StB to nijak neznepokojovalo. V žádné zprávě se také neuvádí důvod jeho návštěvy Okresního oddělení Veřejné bezpečnosti (OO VB).

I přesto, že se jednalo o největší sledování Karla Pichlíka, do kterého bylo zapojeno šest příslušníků StB, nebylo zjištěno téměř nic. Cílem bylo především zajištění styků, hlavně se jednalo o signatáře Charty 77. Muž, který během sledování dostal krycí jméno JAN, byl pouze spolupracovník z Vodních zdrojů, jehož jméno se v souvislostech s Chartou nevyskytuje.

6 Spolupracovník a přítel Karel Bartošek

Karel Bartošek se narodil 30. června 1930 ve Skutči do dělnické rodiny. Stejně jako Karla Pichlíka ho formovaly zážitky mladých let. V raném mládí vstoupil do komunistického hnutí. Na Filozofické fakultě UK studoval historii a patřil k radikálním stranickým aktivistům. Také Bartošek se svým celoživotním přítelem Pichlíkem odvedl daň tehdejší fanatické a svou jednoduchostí pro mládí tak lákavé ideologii. V roce 1951 vyšla jejich historická prvotina *Hanebná role amerických okupantů v západních Čechách v roce 1945*, tendenční prokomunistický článek. Podobný ráz měla i jejich další, v roce 1954, vydaná kniha *Z dějin dělnického hnutí na Plzeňsku*. Hned po absolvování historie v červnu 1953 nastoupil jako asistent na Fakultu společenských věd, odkud byl po třech měsících převeden na Filozoficko-historickou fakultu UK. O tom, jak byli čerství absolventi zapojováni do výuky a politické práce na fakultě, svědčí úvazky Karla Bartoška jako asistenta. V prvním roce svého působení měl v zimním semestru tři hodiny týdně přednášky Úvod do studia dějin KSČ, dvě hodiny diplomového semináře, čtyři hodiny konzultací a dvě dvouhodinovky Úvodu do dějin KSČ pro externisty. V letním semestru pak měl dvouhodinovku přednášek Vedoucí úloha KSČ v národně osvobozeném boji českého a slovenského národa v letech 1943-1945. Vedle toho byl pracovníkem Rudého práva, členem výboru KSČ na fakultě nebo předsedou výboru Československého svazu mládeže na UK. Stačil se ještě účastnit práce komise ministerstva školství na tezech přednášek dějin KSČ pro katedry základů marxismu-leninismu všech našich vysokých škol. Na začínajícího asistenta toho nebylo málo, na důkladnou vědeckou přípravu tak nemohl zbýt čas.⁸⁵

Na konci padesátých let procházel Bartošek ideologických konfliktem. Už to není ten nadšený mladý muž, radikální komunist. Zlom přišel s invází vojsk Sovětského svazu do Maďarska v roce 1956, což se mu ani trochu nelíbilo. Pomalu opouštěl Karlovu Univerzitu a v roce 1960 začal novou kapitolu svého života v Československé akademii věd. Práce v této instituci ho naplňovala, měl dostatek času na vlastní práci. V Pražském jaru 1968 se významně angažoval, to nezůstalo bez následků. Musel opustit ČSAV, následně byl vyhozen i z komunistické strany. Jeho další cesta vedla do Vodních zdrojů,

⁸⁵ PETRÁŇ, Josef a Lydia PETRÁŇOVÁ. *Filozofové dělají revoluci: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy během komunistického experimentu (1948-1968-1989)*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-2994-0. s. 188-190.

kde se opět setkal s Pichlíkem.⁸⁶ V maringotkách nebádal, přivydělával si překlady. Na rozdíl od Pichlíka se Bartošek aktivně zajímal o politické dění. To se mu vymstilo v roce 1972, kdy byl zatčen za protistátní činnost.

Z 1. června 1972 pochází zápis o výpovědi Karla Bartoška, který v té době byl ve vazbě. Nakonec byl vězněn šest měsíců. O Karlu Pichlíkovi vypověděl: *„PhDr. Karla Pichlíka z Prahy znám již od roku 1949, kdy jsme spolu vstoupili do stejného ročníku Filozofické fakulty UK v Praze. Brzy jsme se stali studentskými přáteli a naše úzké přátelské vztahy trvaly až do roku 1960. Od roku 1960 jsem Karla Pichlíka vídal jen málo, neměli jsme společné pracovní zájmy ani jiné zájmy. Jen málokdy jsme se až do roku 1969-1970 vzájemně navštěvovali, i když se i naše manželky dobře znaly. Teprve od r. 1969 či počátkem roku 1970 jsem Karla Pichlíka znovu vídal častěji. Začal ke mně docházet, někdy jednou za měsíc, někdy častěji. Vždy u mne setrval jen krátce, bylo to většinou u příležitosti jeho cest do města, protože bydlí v našem nedalekém sousedství na Smíchově. Pokud vím, byl Pichlík ve Vojenském historickém ústavu, kde od roku 1960 pracoval, v roce 1968-1969 předsedou stranické organizace. Při našich setkáních hovořili jsme samozřejmě o prověrkách v našich ústavech i o našich plánech do budoucna. Pichlík sám brzy rezignoval na jakoukoliv intelektuální činnost a i z finančních důvodů nastoupil už v únoru 1970 jako dělník u Vodních zdrojů. Při našich setkáních jsme nikdy nemluvili o nějaké jeho nebo mé nelegální činnosti, pokud jde o něho, myslím, že byl jednak člověkem velmi opatrným a soustředěným na zajištění existence rodiny, jednak člověkem rezignovaným. Sám počítal s tím, že nebude dělat práci historika prakticky 10 let. Pokud vím, měl jako jeden z našich nejlepších specialistů na rozpad rakousko-uherské monarchie nabídky na napsání nějaké studie do Rakouska či západního Německa, ale neměl na tuto práci chuť a sílu. Nejbohatší styky se zahraničím měl s rakouskými a západoněmeckými historiky a s historiky jugoslávskými. Minulého roku nebo snad v roce 1970, jak mi sám Pichlík říkal, mu vyšel v Rakousku nějaký překlad jeho historické studie.*

O jeho stycích s cizinci jsem neměl žádný konkrétní přehled a sám jsem nebyl nikdy v jeho přítomnosti s nějakým jeho hostem ze zahraničí. Pokud jde o styky Pichlíka s čs. občany, vím, že se přátelsky stýká s bývalými kolegy z Vojenského historického ústavu, se kterými pracuje ve Vodních zdrojích, např. s Dr. Janem Beránkem. Myslím však, že Karel

⁸⁶ ABS, fond Svazky kontrarozvědného rozpracování (KR), a. č. KR 684486 MV, digitalizováno, záznam o schůzce s KTS SEVERÁK ze dne 28. srpna 1978.

Pichlík má intimních přátel velmi málo, protože je velmi soustředěn na rodinný život.“⁸⁷

Ve vězení Bartošek našel východisko pro historickou práci bez archivů a literatury. Záznamy rozhovorů s oběťmi represí, které byly jakousi formou tehdy ještě téměř neznámé orální historie. Po propuštění opět pracoval manuálně ve Vodních zdrojích, ale rád si udělal čas na zpovídání bývalých politických vězňů. Nahrával s nimi rozhovory. Z nabraných záznamů vytěžil knihy, které stojí přímo na interview s někdejšími vězni, ale také získal inspiraci pro další badatelskou činnost. Ale toto užitekování mohlo v plné míře nastat až v devadesátých letech.⁸⁸

K. Bartošek patřil mezi první skupinu signatářů Charty 77 a pro svůj neskrývaný opoziční postoj se on i jeho rodina stala předmětem neustálého dohledu, výslechů a šikan StB. Vrcholem byl rok 1978. V době, kdy se Bartošek nenacházel doma, nechala StB dovézt do jeho bytu rakev s oznámením jeho údajné smrti. Pro jeho ženu i děti to byl děsivý zážitek, na který nikdy nezapomenuly. To byl také jeden z podnětů pro odjezd jeho manželky a dětí do Francie. Bartošek nakonec dostal povolení k vystěhování v roce 1982 a následně byl zbaven československého občanství.⁸⁹

Ve Francii našel místo v pařížském Institutu soudobých dějin, kde byl činný až do odchodu do důchodu v roce 1996. K. Bartošek byl také iniciátorem vzniku časopisu *La Nouvelle Alternative*. Několik týdnů před listopadem 1989 mu v torontském '68 Publishers⁹⁰ vyšla kniha *Zpovídání*.⁹¹ Hned v prosinci 1989 byla řada titulů exilových nakladatelství přivezena do Prahy a prodávána, Bartošek a jeho díla se tak opět ocitají i v rodné vlasti.⁹²

Čtyřicet let po vydání své propagandistické prvotiny, tedy roku 1991, Bartošek publikoval práci *Svědék Husákova procesu vypovídá*.⁹³ Tuto publikaci lze považovat za jakýsi druhý Bartoškův debut v českých zemích. Po něm následovala série titulů, díky nimž vstoupil do

⁸⁷ ABS, fond III. správa Sboru národní bezpečnosti - Hlavní správa vojenské kontrarozvědky (VKR), a. č. 10794, digitalizováno, zápis o výpovědi Karla Bartoška ze dne 1. června 1972.

⁸⁸ CHUCHMA, Josef. Ponořen v dějinách. Skonal historik Karel Bartošek. In: *CS Magazin* [online]. [cit. 2016-06-22]. Dostupné z: <http://www.cs-magazin.com/index.php?a=a2004091043/>

⁸⁹ KŘEN, Jan. Karel Bartošek (nekrolog). *Český časopis historický*. 2004, 102(4), s. 904.

⁹⁰ '68 Publishers bylo české exilové nakladatelství založené Zdenou Salivarovou-Škvoreckou a jejím manželem Josefem Škvoreckým v roce 1971 v kanadském Torontu.

⁹¹ FUČÍK, Bedřich. *Zpovídání: pražské rozhovory 1978-1982*. Toronto: Sixty-Eight Publishers, 1989. Sixty-Eight. ISBN 0-88781-206-6.

⁹² CHUCHMA, Josef. Ponořen v dějinách. Skonal historik Karel Bartošek. In: *CS Magazin* [online]. [cit. 2016-06-22]. Dostupné z: <http://www.cs-magazin.com/index.php?a=a2004091043/>

⁹³ HOLDOŠ, Ladislav a Karel BARTOŠEK. *Svědék Husákova procesu vypovídá: rozhovory Karla Bartoška s Ladislavem Holdošem o zážitcích z věznic a táborů pěti zemí, o komunistech bez moci a u moci, o Slovensku a o jiném*. Praha: Naše vojsko, 1991. ISBN 80-206-0212-7.

zdejšího širšího povědomí: *Zpráva o putování v komunistických archivech*,⁹⁴ *Český vězeň*,⁹⁵ *Češi nemocní dějinami*.⁹⁶ V roce 1999 se podílel jako jeden ze spoluautorů na vydání *Černé knihy komunismu*,⁹⁷ která se pokouší shrnout rozličné zločiny, jejichž pachatelem jsou orgány komunistických států. Bartošek byl sice „jen“ spoluautorem, avšak tuzemskou verzi publikace, která vznikla ve Francii, reprezentoval v tuzemských médiích především on.

Ve vlastních dílech, ve zmíněném *Putování* a především v knize *Český vězeň*, podal Bartošek formou literárně zpracovaných záznamů rozhovorů nejen působivý obraz represivní praxe československého komunistického režimu, ale především lidských osudů jeho obětí.⁹⁸

Poslední kniha, kterou Bartošek stihl publikovat, dostala název *Češi nemocní dějinami*.⁹⁹ Jedná se o soubor esejí, statí a záznamů z let 1968-1993. Publikaci připravoval už nemocný a komplikace po srdeční operaci zapříčinily, že další přichystané práce už nevydá. Karel Bartošek zemřel 6. července 2004 ve věku 74 let.

V roce 2015 v nakladatelství Paseka vyšla útlá kniha s názvem *Z papírků*,¹⁰⁰ což je soubor krátkých deníkových postřehů Karla Bartoška v normalizačních letech 1973-1974. Ze soukromého života autora se čtenář téměř nic nedozví. Hlavní jsou postřehy nad společností a režimem, ale také náhledy na budoucnost a možná řešení.

„*Jak si člověk zvykne skoro na všecko a jak mu ta „policejní každodennost“ připadá pomalu normální.*“¹⁰¹

⁹⁴ BARTOŠEK, Karel. *Zpráva o putování v komunistických archivech: Praha-Paríž (1948-1968)*. Praha: Paseka, 2000. ISBN 80-7185-282-1.

⁹⁵ BARTOŠEK, Karel. *Český vězeň: svědectví politických vězeňkyň a vězňů let padesátých, šedesátých a sedmdesátých*. Praha: Paseka, 2001. Literární klub (Paseka). ISBN 80-7185-363-1.

⁹⁶ BARTOŠEK, Karel. *Češi nemocní dějinami: eseje, studie, záznamy z let 1968-1993*. Praha: Paseka, 2003. ISBN 80-7185-632-0.

⁹⁷ COURTOIS, Stéphane. *Černá kniha komunismu: zločiny, teror, represe*. Praha: Paseka, 1999. ISBN 80-7185-195-7.

⁹⁸ KŘEN, Jan. Karel Bartošek (nekrolog). *Český časopis historický*. 2004, 102(4), s. 905.

⁹⁹ BARTOŠEK, Karel. *Češi nemocní dějinami: eseje, studie, záznamy z let 1968-1993*. Praha: Paseka, 2003. ISBN 80-7185-632-0.

¹⁰⁰ BARTOŠEK, Karel. *Z papírků: 1973-74*. Přeložila Zuzana TOMANOVÁ. Praha: Paseka, 2015. ISBN 978-80-7432-600-4.

¹⁰¹ BARTOŠEK, Karel. *Z papírků: 1973-74*. Přeložila Zuzana TOMANOVÁ. Praha: Paseka, 2015. ISBN 978-80-7432-600-4. s. 174.

7 Američané v západních Čechách v roce 1945

Na těchto řádcích měl původně vzniknout rozbor díla *Hanebná role amerických okupantů v západních Čechách v roce 1945*. Karel Pichlík s Karlem Bartoškem napsali tuto politickou studii v roce 1951, tedy v době, kdy oba studovali historii na Univerzitě Karlově v Praze. Rozsahem se jedná o dílo velmi útlé, které bylo nutné, za účelem propagandy, rozšířit. Roku 1953 proto vznikla kniha s názvem *Američané v západních Čechách v roce 1945*. Z původního pětatřiceti stránkového článku se tak stala publikace s přesahem 200 stran. Nakonec jsem se zaměřil na rozšířenou verzi.

Název rozšířeného vydání už neobsahuje zavádějící slova „hanebná role“ a „okupantů“, ale už po přečtení prvních řádek je zřejmé, jakým směrem vítr vane. Hlavní linií celé publikace je snaha popsat americkou armádu jako okupační mocnost, namísto armády osvoboditelské, jak tomu skutečně bylo. Američané jsou označováni jako hlavní spojenci nacistického Německa. Kniha je založena na naprosto pokřiveném přístupu, psána jen k propagandistickým účelům. Skutečná realita roku 1945 je démonizována, autoři velké množství informací používají zcela mimo kontext.

V samém úvodu knihy autoři popisují okolnosti vzniku knihy, také přikládají poděkování soudruhům: *„Popud k napsání historie americké okupace západních Čech v roce 1945 dala redakce „Tvorby“ v srpnu roku 1951. Převážnou část materiálu jsme sebrali společně za pobytu v západních Čechách. Práce vyšla nejprve v „Tvorbě“, pak s malými úpravami a doplňky jako brožura (Svoboda 1951), pak s většími doplňky slovensky (Pravda 1951), rusky (Orbis 1952) a rozšířena o 3 kapitoly maďarsky (Szikra 1952). Psaní tohoto vydání, podstatně šířeji a hlouběji pojatého než práce předchozí, jsme si rozdělili tak, že K.Pichlík psal kapitoly I, II, III, a V, K. Bartošek kapitoly ostatní. Struktura práce se zrodila ze společných diskusí. Pomáhali jsme si samozřejmě radou a kritikou. Děkujeme z celého srdce všem soudruhům, kteří nám umožnili naši práci napsat, zvláště pak soudruhům z krajského velitelství NB v Plzni, KV KSČ v Plzni, osvětovému ref. KNY, redakci Plzeňské Pravdy a soudruhu Radovanu Richtovi.“¹⁰²*

Z názvů jednotlivých kapitol lze lehce vyčíst tendenčnost a naprostou jednostrannost této propagandistické publikace. Názvy kapitol jsou např.: *Ochránci nacistů pro novou světovou válku, Ničitelé našeho hospodářství* nebo *Sovětský svaz – osvoboditel a*

¹⁰² BARTOŠEK, Karel a Karel PICHLÍK. *Američané v západních Čechách v roce 1945*. Praha: Mladá fronta, 1953. s. 4.

ochránce národů Československa.

Američané jsou v celé publikaci označováni nejen za hlavního viníka Mnichova, ale celkově mají být zodpovědní i za nacistické výboje. Měli to být právě Američané, kteří byli hlavním dodavatelem zbraní německé armádě. Právě k Mnichovské smlouvě se v knize vyjadřuje Karel Pichlík: „*Podpis amerických imperialistů se pod mnichovskou dohodou s Hitlerem neobjevil, ačkoliv patřil na první místo. Zásah americké vlády při poradách mnichovanů ve prospěch Hitlera, jak musel sám americký ministr zahraničí přiznat, „takřka“ rozhodl situaci.*“¹⁰³ V této souvislosti by člověk očekával, že alespoň na jednom místě v celé publikaci se objeví zmínka o paktu Molotov-Ribbentrop. Autoři o tomto paktu samozřejmě velice dobře věděli, byli to studenti historie, ale pro potřeby jejich knihy byl tento pakt zcela ignorován. Z propagandistického hlediska bylo třeba vytvořit ničím nekalený pohled na Stalina, který je v knize znázorňován jako geniální, čestný a mírumilovný muž. V zájmu socialismu se také nesměl poškodit obraz Rudé armády, jediného vítěze nad nacismem a skutečného osvoboditele okupovaného Československa. Každých několik stran bylo třeba zdůraznit rozdíly mezi sovětskou a americkou armádou. Autorský pohled na sovětskou armádu je zcela čistý. Popisována je jako šířitelka míru a svobody, což v překladu znamenalo šíření socialismu. Naopak americká armáda, samozřejmě imperialistická, přinášela pouze další války, smrt nebo otroctví. Byla popisována jako šířitelka kapitalismu.¹⁰⁴

Americká armáda údajně přišla do Evropy pouze se dvěma cíli. Hlavním cílem měla být záchrana zbytků nacistické armády. Z té by následně vznikla armáda nová, která by bojovala na straně kapitalistů proti socialistům. V této souvislosti autoři očekávali další světovou válku v nejbližších letech. Druhým cílem bylo šíření kapitalismu, hlavně kapitalistických monopolů.

Velkým tématem celé publikace je bombardování a zničení Škodových závodů v Plzni. Autorům se v tomto ohledu musí dát částečně za pravdu. Že se jednalo o záměrné bombardování, je samozřejmě pravda. Šlo o ohromný podnik, který během války poskytoval nacistickému Německu velké množství materiálu. Druhá strana mince je takové, že Američané se pouze zbavovali průmyslové konkurence. Mnoho Čechů se právem domnívalo, že bombardování přišlo pozdě. Kniha předkládá několik objektivních

¹⁰³ BARTOŠEK, Karel a Karel PICHLÍK. *Američané v západních Čechách v roce 1945*. Praha: Mladá fronta, 1953. s. 27.

¹⁰⁴ Tamtéž. s. 208.

informací, ale vždy se vrátí zpět ke lžím. Jedna z největších lží se týká vraždění civilního obyvatelstva. Je potvrzeno, že při náletech na Škodovku zemřelo několik lidí, ale popisování vražd stovek mužů a žen je zcela v rozporu s historickou pravdou. O nějaké materiální pomoci z americké strany nemůže být řeč. O programu UNRRA¹⁰⁵ se publikace nezmiňuje.

Až komicky pak působí snaha o popření demarkační linie. Nic takového prý neexistovalo, Američané zkrátka nechtěli bojovat. O několik řádek dále však autoři píší o překročení této linie, která údajně nebyla, ale také o tom, že americká vojska byla na obědě v Hradci Králové. Odkud tyto informace pocházejí, se od autorského dua nedozvíme.

Dalším trnem v patě byla pro autory americká kultura. S tím byly spojené především boxerské zápasy mezi vojáky. Také nesměl být opomenut americký fotbal, hra plná násilí. O přátelském zápasu ve fotbale mezi americkými vojáky a plzeňskými fotbalisty se kniha samozřejmě nezmiňuje. Do této kultury patřila i americká literatura, v Československu nepřípustné čtení.

Jedna z nejvydařenějších částí knihy, akorát ve špatném světle, se nachází právě v kapitole o kultuře. Na adresu osvoboditelů bylo napsáno: „*Šest měsíců řádila americká soldateska v západních Čechách. Šest měsíců denně tloukla, střílela a šikanovala české lidi. Šest měsíců si tropila posměšky z národní hrdosti a sebevědomí českého člověka. O lumpárnách amerických okupantů zpívali již vrabci na střeše. Avšak jedině americké velitelství v západních Čechách a úředník, mající na starost vyšetřování stížností na americké vojáky, „nic nevěděli“. Nechtěli vědět. Vymysleli si drzou lež, protože pravdu přiznat nemohli.*“¹⁰⁶ Pichlík s Bartoškem si uvědomili až v 60. letech, že právě oni si vymýšleli ty drzé lži. Dalších čtyřicet let toho pak litovali.

Knihy je zakončená básní Chodská od Elišky Krásnohorské. Tato krásná báseň pojednává o Chodech, Domažlicích a Šumavě, ale pro účely propagandy byla autory upravena tak, aby se hodila do kontextu knihy. Poslední řádky publikace znějí následovně: „*Hrdá a nezlomná je naše vlast, hrdý a nezlomný je její lid. Nikdy neklesneme na kolena před americkými válečnými paliči a jejich sluhý. Pevně jsou v srdcích našeho lidu vryta*

¹⁰⁵ UNRRA (Správa Spojených národů pro pomoc a obnovu) byla mezinárodní organizace založená v roce 1943. Účelem bylo plánovat, spravovat nebo zajišťovat pomoc obětem druhé světové války ve všech oblastech pod kontrolou OSN.

¹⁰⁶ BARTOŠEK, Karel a Karel PICHlíK. *Američané v západních Čechách v roce 1945*. Praha: Mladá fronta, 1953. s. 133.

slova české básničky Elišky Krásnohorské:

*Stojí naše hory, stojí jako muži,
hale mračna supů nad horami krúží.
Jste vy supi lačni? Chcete s námi svačit?
Sněžte tuty hory, však vás budú tlačit!
Po chuti vám nejsú, nás vy byste radši?
My jsme teky skály, však my nejsme sladší!
Pokyd vy nám chcete řeč i duši bráti,
budem jako vojsko proti vám vždy státi;
místo mečů hněvy, místo štítů vzdory,
seřadíme muže, seřadíme hory:
ha to spíš ty hory strachem zpátky stúpí,
než si vaše hrozby naši vůli kúpí;
ha to spíš ty hory propadnú se v peklo,
než by naše srdce vašich ran se leklo;
ha to spíš ty hory v nebes dálku zmizí,
nežli řeč svú dáme za tu vaši cizí!¹⁰⁷*

Publikace byla vydána už před více než šedesáti lety. Za tu dobu se změnilo velké množství věcí, především pak politická situace. Číst tuto knihu v době demokratické, v době, kdy se veřejně může hovořit o osvobození Plzně americkou armádou, je velice složité. Text je sice vystavěn dobře, pro člověka neznalého historie by se jednalo o zajímavé čtení, ale pokud má čtenář alespoň základní znalosti o historii 20. století v Československu, bude rád, když knihu přečte celou.

¹⁰⁷ BARTOŠEK, Karel a Karel PICHLÍK. *Američané v západních Čechách v roce 1945*. Praha: Mladá fronta, 1953. s. 220.

Závěr

Hlavní motivací při psaní této práce pro mě byla skutečnost, že Karel Pichlík patří mezi významné historiky a jeho životní osudy jsou velice zajímavé. Kdybych však na ulici oslovil několik lidí s otázkou: „*Kdo to byl Karel Pichlík?*“ Neodpoví mi pravděpodobně nikdo.

Myslím si, že člověk, který byl oceněn medailí Za zásluhy, by měl být v širším podvědomí, nejen mezi historickou obcí. Proto jedním z cílů této práce je čtenáře seznámit s touto osobou, přiblížit jim osudy komunisty, historika, chartisty...

Aby tato práce mohla vzniknout, bylo zapotřebí nashromáždit co nejvíce pramenů a literatury, následné studium těchto materiálů už bylo příjemnější částí. Práce vznikala poměrně složitou cestou, neboť archivy v prvních týdnech příliš nespolupracovaly. Nejprve jsem dostal možnost bádát v Archivu Univerzity Karlovy, který mi archiválie poskytl, ale podstatně menší množství, než jsem si představoval. Pozůstalost docenta Karla Pichlíka ve Vojenském historickém archivu jsem si opatřoval přes několik osob, až zhruba po dvou týdnech se mi podařilo navázat kontakt se správným pracovištěm. V pěti krabicích nemalých rozměrů mi byl poskytnut nezpracovaný fond. Po několika hodinách strávených přebíráním a pročitáním dokumentů jsem byl nucen konstatovat, že použitelný materiál k této práci je pouze nepatrným zlomkem. Největší trápení mi připravil Archiv bezpečnostních složek, kde jsem na „povolení“ k bádání čekal dlouhé měsíce. Nakonec mi byly poskytnuty fondy s informacemi, které se staly hlavním stavebním článkem celé práce.

V příloze této práce se nachází několik fotografií Karla Pichlíka, ale především karikatury z publikace *Američané v západních Čechách v roce 1945*, které jsou z propagandistického hlediska velice povedené.

Ze vzpomínek některých historiků a dalších osob, které se s Karlem Pichlíkem setkaly, je patrné, že většina z nich docenta Pichlíka velice uznávala. Především pak pro jeho zásadovost, statečnost, skromnost, svědomitost a přátelskost.

Bylo pro mne nesmírně zajímavé studovat jak personální, tak sledovací a vyšetřovací spisy, které měl na svědomí komunistický režim, a vyzkoušet si tak roli badatele. Věřím, že poznatky z mé bakalářské práce budou využitelné i pro další účely podobných bádání.

Velmi mě mrzí, že jsem neobdržel alespoň nějakou zpětnou vazbu od dcery Karla

Pichlíka, Lenky Pichlíkové-Burke. Pro mě i pro všechny čtenáře by to bylo mimořádným přínosem.

Resumé

PhDr. Karel Pichlík, CSc. was born on the 2nd of March 1928 in Prague. In 1947 he graduated on grammar school. In the same year he became a member of the Communist party. In 1949-1953 he studied history on the Philosophical faculty on Charles University. After finishing his studies he stayed in the department as an assistant and later on as a professional assistant. In 1958 he found a job as an academic worker in Military History Institute in Prague. In years 1959-1965 and 1968-1969 he was a member of an editorial council of *Dějiny a současnost* magazine. In 1962 he managed to get a CSc. degree and in 1967 a degree from philosophy (PhDr.). In November 1968 he got habilitation as a senior lecturer for Czechoslovak modern history on Philosophical faculty of Charles University. After the occupation of Czechoslovakia in 1968 he was persecuted by the regime because he was a supporter of social and political reforms of Prague Spring. In 1970 he was excluded from Communist party and dismissed from Military History Institute in Prague. He was not allowed to work in research and not even in some more qualified job. In 1970-1988 he was employed as a helpful worker in Vodní zdroje company. He could only do work in his field privately and more or less secretly. At the end of 1976 he was in the first group of signers of opposition declaration Charta 77. Only after November 1989 he could return to his profession. In 1990-1994 he worked in History Institute of Army of the Czech Republic (successor organization of Military History Institute), and for first 3 years he was the head of Memorial of resistance. In 1995-1997 he was employed as a consultant of the presidential office. He was the head of editorial councils of *Dějiny a současnost* and *Historie a vojenství* magazines. He took part in several historic committees's works: Historic committee of Občanské fórum, Czechoslovak-Austrian history committee and Czech-Slovak history committee. He was also a member of board of directors of T.G. Masaryk Institution and Czechoslovak documentation center. In 1998 the president of the Czech Republic awarded him with the Medal for credits of second grade. Karel Pichlík died on the 16th of April 2001 in Prague. His works include propagandistic book *Američané v západních Čechách v roce 1945* or publication *Bojovali proti válce*, that despite it has a controversial sounding name is a solid piece of historic work. His best book is called *Zahraniční odboj 1914 – 1918 bez legend*, a work still not surpassed. This work went through information about life and work of Karel Pichlík. Further it briefly deals with the life of Karel Bartošek, a friend and co-worker. The work drew inspiration from available literature, magazines but mostly from archival materials.

Seznam použité literatury a pramenů

Archivní prameny

Archiv bezpečnostních složek (ABS) v Praze:

- fond Svazky kontrarozvědného rozpracování (KR), a. č. KR 684486 MV.
- fond III. správa Sboru národní bezpečnosti - Hlavní správa vojenské kontrarozvědky (VKR), a. č. 10794.
- fond Svazková agenda Správy sledování (SL), a. č. SL 6130 MV, a. č. SL 3855 MV, a. č. SL 2229 MV, a. č. SL 3140 MV.

Archiv Univerzity Karlovy (AUK) v Praze, Osobní spis Karla Pichlíka.

Vojenský historický archiv (VHA) v Praze, Pozůstalost docenta Karla Pichlíka, nezpracováno.

Literatura

BARTOŠEK, Karel a Karel PICHLÍK. *Hanebná role amerických okupantů v západních Čechách v roce 1945*. Praha: Svoboda, 1951.

BARTOŠEK, Karel a Karel PICHLÍK. *Američané v západních Čechách v roce 1945*. Ilustrace Lev Haas. Praha: Mladá fronta, 1953.

BARTOŠEK, Karel. *Z papírků: 1973-74*. Přeložila Zuzana TOMANOVÁ. Praha: Paseka, 2015. ISBN 978-80-7432-600-4.

HANZAL, Josef. *Cesty české historiografie 1945-1989*. Praha: Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-751-8.

PÁNEK, Jaroslav a Petr VOREL. *Lexikon současných českých historiků*. Praha: Historický ústav AV ČR, 1999. ISBN 80-85268-84-1.

PETRÁŇ, Josef a Lydia PETRÁŇOVÁ. *Filozofové dělají revoluci: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy během komunistického experimentu (1948-1968-1989)*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-2994-0.

PICHLÍK, Karel a Karel BARTOŠEK. *Z dějin dělnického hnutí na Plzeňsku: o úloze pravicových sociálních demokratů*. Praha: Státní nakladatelství politické literatury, 1954.

PICHLÍK, Karel. *Bojovali proti válce: revoluční boj českých vojáků a námořníků v rakousko-uherské armádě za imperialistické světové války 1914-1918*. Praha: Mír, 1953.

Edice Svazu protifašistických bojovníků.

PICHLÍK, Karel. *Čeští vojáci proti válce (1914-1915)*. Praha: Naše vojsko, 1961. Dokumenty Svazu protifašistických bojovníků.

PICHLÍK, Karel. *Vzpoury navrátilců z ruského zajetí na jaře 1918*. Praha: Československá akademie věd, 1964.

PICHLÍK, Karel, Jaroslav KRÍŽEK a Vlastimil VÁVRA. *Červenobilá a rudá: vojáci ve válce a revoluci 1914-1918*. Praha: Naše vojsko, 1967. Živá minulost (Naše vojsko).

PICHLÍK, Karel. *Zahraniční odboj 1914-1918 bez legend*. Praha: Svoboda, 1968.

PICHLÍK, Karel, Bohumír KLÍPA a Jitka ZABLOUDILOVÁ. *Českoslovenští legionáři (1914-1920)*. Praha: Mladá fronta, 1996. Archiv, sv. 74. ISBN 80-204-0580-1.

PLASCHKA, Richard Georg a Karlheinz MACK (eds.). *Die Auflösung des Habsburgerreiches: zusammenbruch und Neuorientierung im Donauraum*. München: R. Oldenbourg, 1970. Schriftenreihe des Österreichischen Ost- und Südosteuropa-Instituts, Bd. 3, s. 249-265.

TOMEŠ, Josef. *Český biografický slovník XX. Století: II. díl: K-P*. Praha: Paseka, 1999. ISBN 80-7185-245-7.

Periodika

GALANDAUER, Jan. Karel Pichlík (2. 3. 1928–16. 4. 2001). *Historie a vojenství*. 2001, roč. 50, č. 2, s. 471-479.

KLÍPA, Bohumír. Významné životní jubileum Karla Pichlíka. *Historie a vojenství*. 1993, roč. 42, č. 3, s. 182-183.

KŘEN, Jan. Karel Bartošek (nekrolog). *Český časopis historický*. 2004, roč. 102, č. 4, s. 902-908.

Internetové zdroje

BRYNDA, Herbert. Odešel Karel Bartošek – „Pavel Kohout historické vědy“. In: *Radio Praha* [online]. 1. 8. 2004 [cit. 2016-6-23]. Dostupné z:

<http://www.radio.cz/cz/rubrika/historie/odesel-karel-bartosek-pavel-kohout-historicke-vedy/>

GALANDAUER, Jan. Pád dvouhlavého orla po padesáti letech: Výprava

československých historiků do Vídně v říjnu 1968. *Dějiny a současnost* [online]. 2009, roč. 31, č. 7, 3 s. [cit. 2016-06-13]. Dostupné z: <http://dejinyasoucasnost.cz/archiv/2009/7/pad-dvouhlaveho-orla-po-padesati-letech/>

HORNOVÁ, Alice a Petr ŠIMÍČEK. Američané v západních Čechách v roce 1945. In: *Moderní-Dějiny.cz* [online]. 7. 6. 2013. [cit. 2016-06-20]. Dostupné z: <http://www.moderni-dejiny.cz/clanek/american-v-zapadnich-cechach-v-roce-1945/>

CHUCHMA, Josef. Ponořen v dějinách. Skonal historik Karel Bartošek. In: *CS Magazin* [online]. [cit. 2016-06-22]. Dostupné z:

<http://www.cs-magazin.com/index.php?a=a2004091043/>

Seznam zkratek

ABS – Archiv bezpečnostních složek

AUK – Archiv Univerzity Karlovy

AZNP – Automobilové závody, národní podnik

ČSAV – Československá akademie věd

ČSM – Československý svaz mládeže

FMV – Federální ministerstvo vnitra

KSČ – Komunistická strana Československa

NSR – Německá spolková republika

ROH – Revoluční odborové hnutí

SČSP – Svaz československo-sovětského přátelství

StB – Státní bezpečnost

VHA – Vojenský historický archiv

VHÚ – Vojenský historický ústav

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Karel Pichlík na počátku 60. let (zdroj: Archiv bezpečnostních složek)

Příloha č. 2 – Karel Pichlík v roce 1971 (zdroj: Archiv bezpečnostních složek)

Příloha č. 3 – Podpis Karla Pichlíka prohlášení Charty 77 (zdroj:

http://www.libpro.cz/docs/podpisy_Charty77/Pichl%C3%ADk%20Karel/podpis.jpg

[19. 6. 2016])

Příloha č. 4 – Karel Pichlík v 90. letech (zdroj:

https://cs.wikipedia.org/wiki/Karel_Pichl%C3%ADk#/media/File:Karel_Pichlik01.jpg

[19. 6. 2016])

Příloha č. 5 – Karel Bartošek (zdroj:

http://zpravy.idnes.cz/foto.aspx?r=kavarna&c=A120413_160851_kavarna_chu&foto=CHU427b5d_Bartosek_Karel.jpg.JPG [19. 6. 2016])

Příloha č. 6 – Karikatura americká vlajky jako nástroje zla a utrpení (zdroj: BARTOŠEK, Karel a Karel PICHLÍK. *Američané v západních Čechách v roce 1945*. Ilustrace Lev Haas. Praha: Mladá fronta, 1953.)

Příloha č. 7 – Obálka knihy, která na politickou objednávku hlásala historickou lež (zdroj: BARTOŠEK, Karel a Karel PICHLÍK. *Američané v západních Čechách v roce 1945*. Ilustrace Lev Haas. Praha: Mladá fronta, 1953.)

Příloha č. 8 – Úvodní strana knihy s věnováním (zdroj: BARTOŠEK, Karel a Karel PICHLÍK. *Američané v západních Čechách v roce 1945*. Ilustrace Lev Haas. Praha: Mladá fronta, 1953.)

Příloha č. 9 – Lidé s šeríky vítají rudoarmějce, zatímco „americký okupant“ v západních Čechách zákeřně střílí na civilisty (zdroj: BARTOŠEK, Karel a Karel PICHLÍK. *Američané v západních Čechách v roce 1945*. Ilustrace Lev Haas. Praha: Mladá fronta, 1953.)

Příloha č. 10 – Na „objednávku“ zničená škola (zdroj: BARTOŠEK, Karel a Karel PICHLÍK. *Američané v západních Čechách v roce 1945*. Ilustrace Lev Haas. Praha: Mladá fronta, 1953.)

Příloha č. 11 – Americký voják znázorněn jako přítel fašismu (zdroj: BARTOŠEK, Karel a

Karel PICHLÍK. *Američané v západních Čechách v roce 1945*. Ilustrace Lev Haas. Praha: Mladá fronta, 1953.)

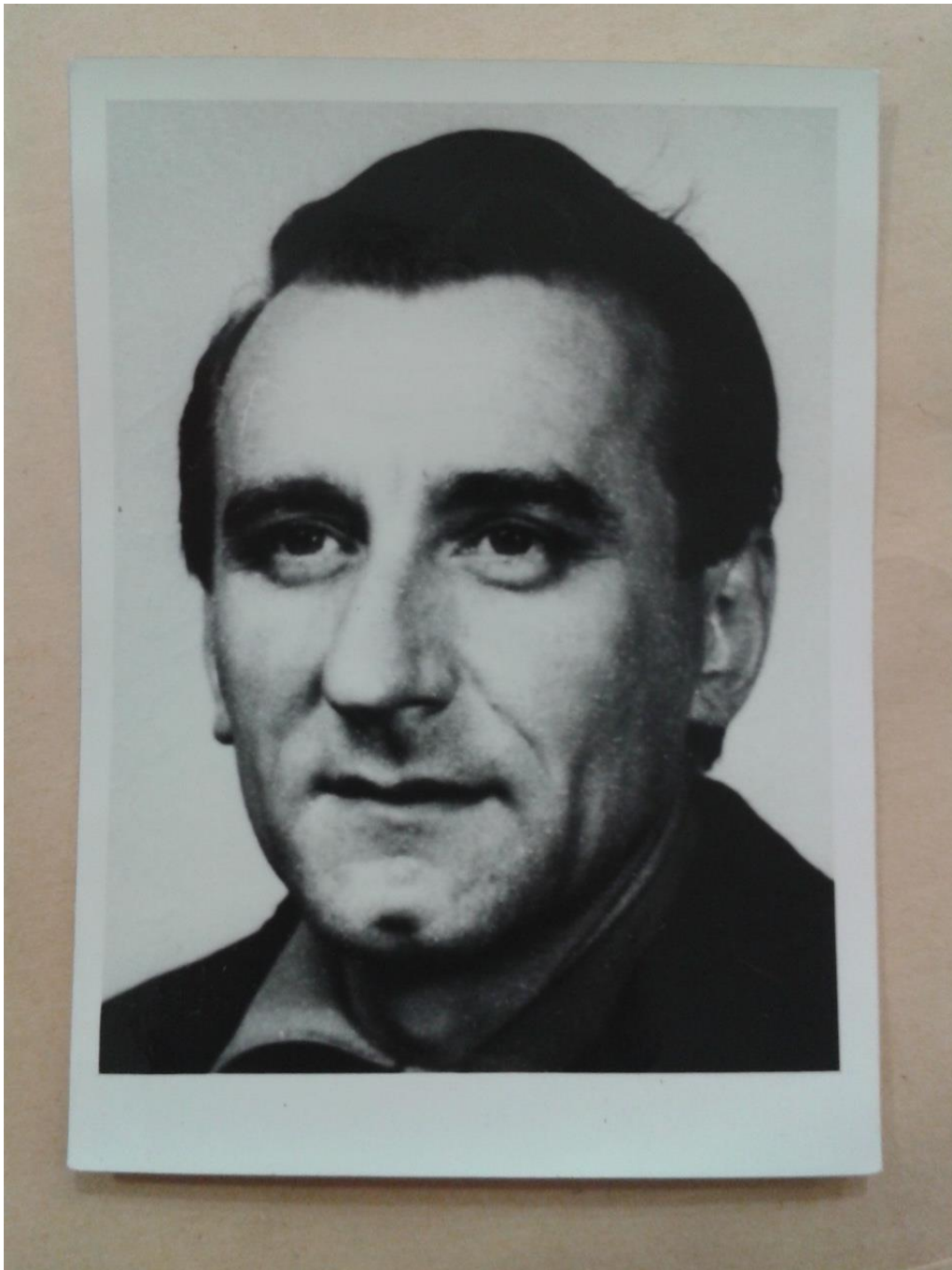
Příloha č. 12 – Američan – přítel kapitalisty (zdroj: BARTOŠEK, Karel a Karel PICHLÍK. *Američané v západních Čechách v roce 1945*. Ilustrace Lev Haas. Praha: Mladá fronta, 1953.)

Příloha č. 13 – Americký voják – nepřítel Čechů (zdroj: BARTOŠEK, Karel a Karel PICHLÍK. *Američané v západních Čechách v roce 1945*. Ilustrace Lev Haas. Praha: Mladá fronta, 1953.)

Příloha č. 14 – Černý obchod – nejcharakterističtější činnost amerického vojáka (zdroj: BARTOŠEK, Karel a Karel PICHLÍK. *Američané v západních Čechách v roce 1945*. Ilustrace Lev Haas. Praha: Mladá fronta, 1953.)

Příloha č. 1 – Karel Pichlík na počátku 60. let (zdroj: Archiv bezpečnostních složek)

Příloha č. 2 – Karel Pichlík v roce 1971 (zdroj: Archiv bezpečnostních složek)

9

Souhlasím s prohlášením
Charty 77 z 1.1.1977

Karel Pichlík

26.12.1976

DR. KAREL PICHLÍK
HISTORIK
(~~ENYDÍ JĚLNÍK~~)
U PLÁZENÍ CE 13
PRAHA 5- SMICHOV

Příloha č. 3 – Podpis Karla Pichlíka prohlášení Charty 77 (zdroj:

http://www.libpro.cz/docs/podpisy_Charty77/Pichl%C3%ADk%20Karel/podpis.jpg

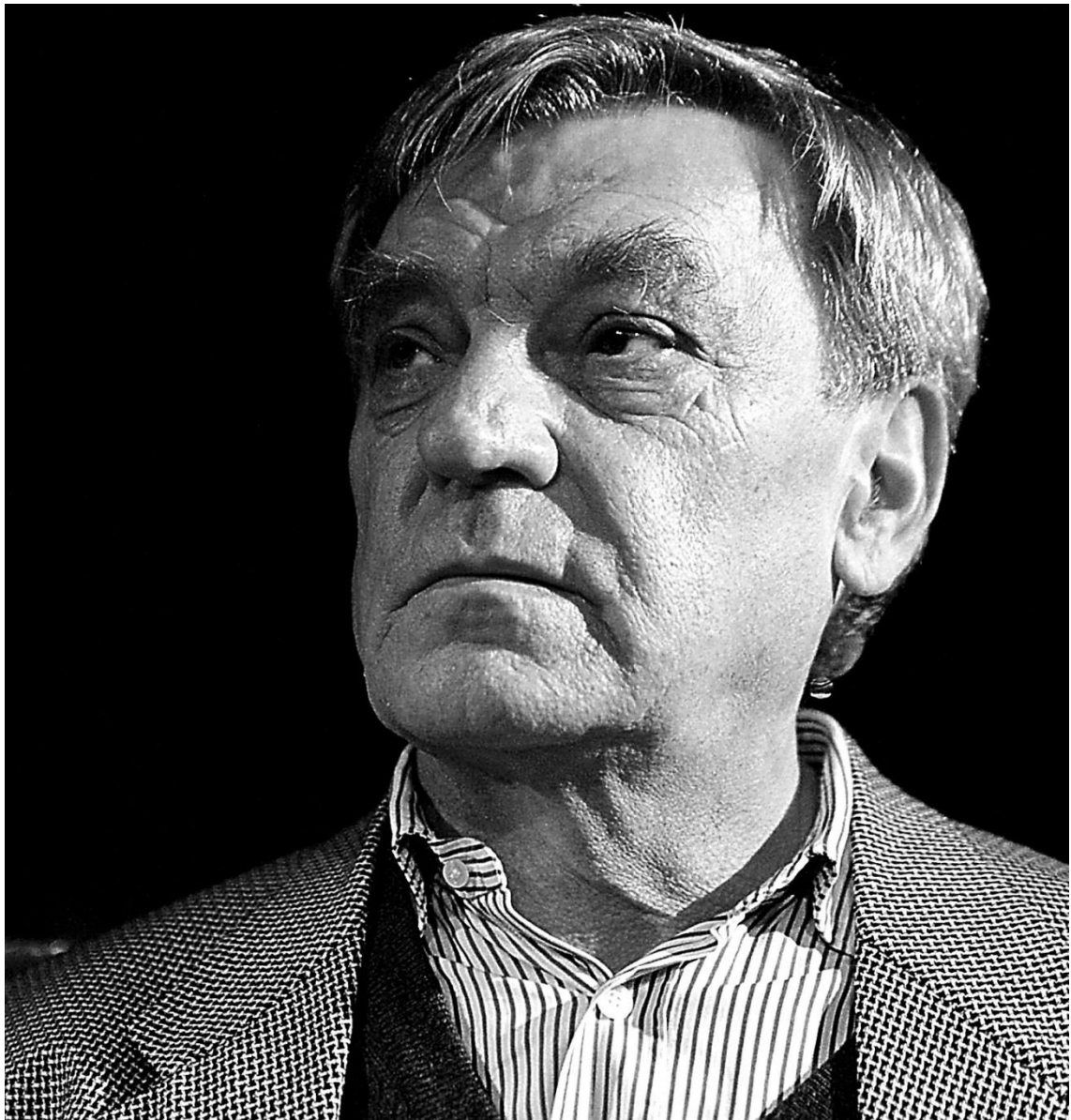
[19. 6. 2016])

Příloha č. 4 – Karel Pichlík v 90. letech (zdroj:

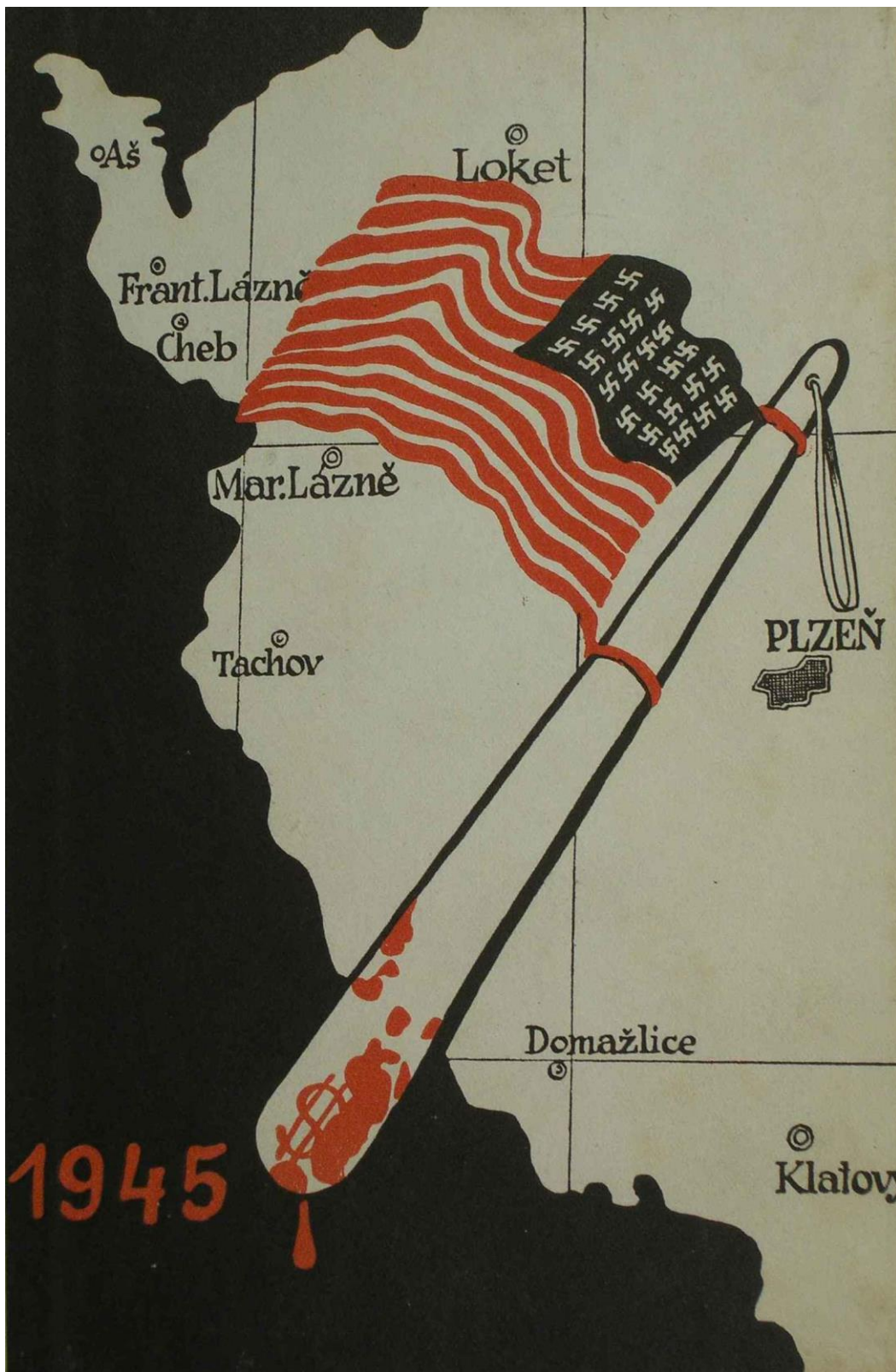
https://cs.wikipedia.org/wiki/Karel_Pichl%C3%ADk#/media/File:Karel_Pichlik01.jpg

[19. 6. 2016])

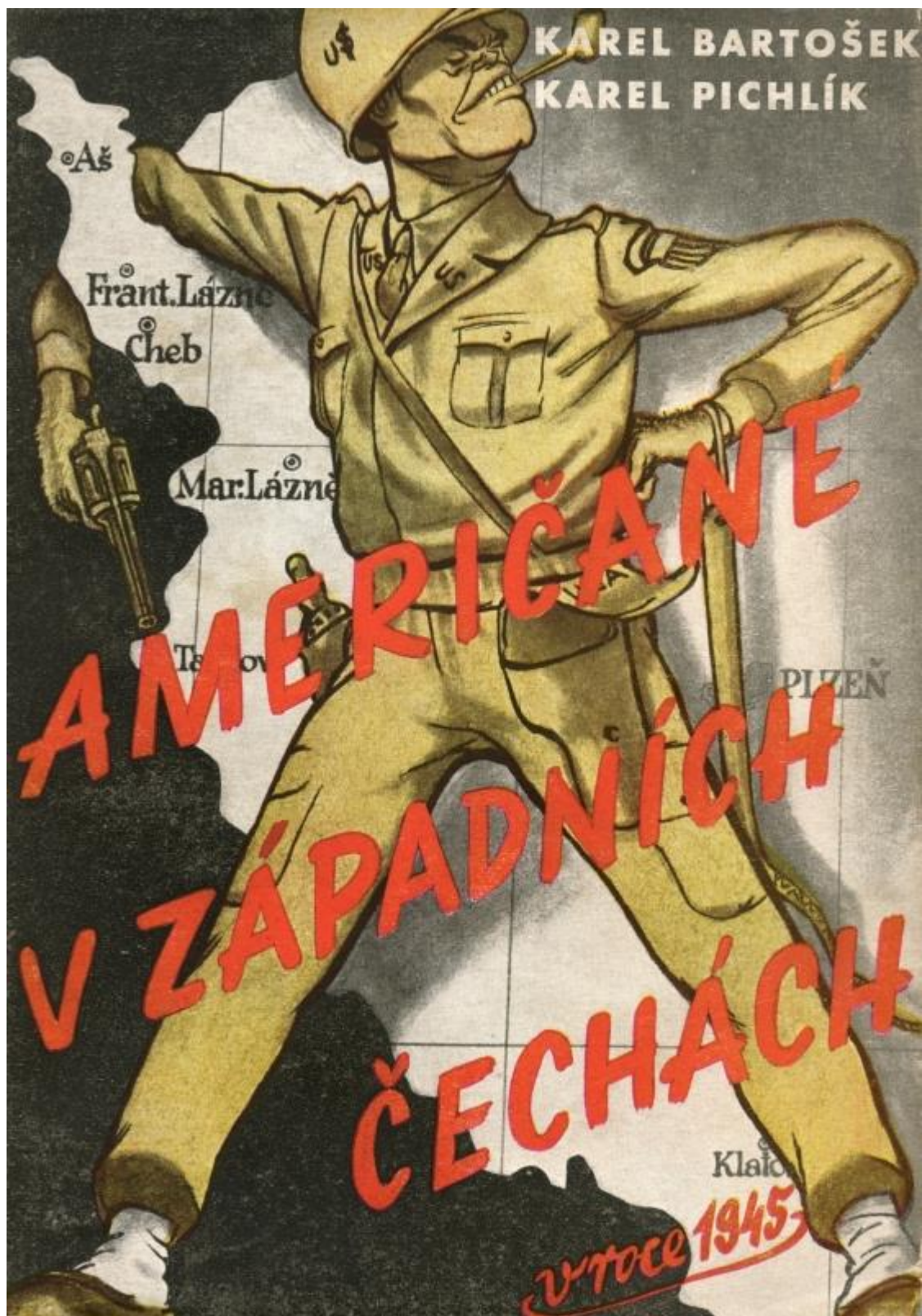

Příloha č. 5 – Karel Bartošek (zdroj:

http://zpravy.idnes.cz/foto.aspx?r=kavarna&c=A120413_160851_kavarna_chu&foto=CHU427b5d_Bartosek_Karel.jpg.JPG [19. 6. 2016])

Příloha č. 6 – Karikatura americká vlajky jako nástroje zla a utrpení (zdroj: BARTOŠEK, Karel a Karel PICHLÍK. *Američané v západních Čechách v roce 1945*. Ilustrace Lev Haas. Praha: Mladá fronta, 1953.)

Příloha č. 7 – Obálka knihy, která na politickou objednávku hlásala historickou lež (zdroj: BARTOŠEK, Karel a Karel PICHLÍK. *Američané v západních Čechách v roce 1945*. Ilustrace Lev Haas. Praha: Mladá fronta, 1953.)

KAREL BARTOŠEK

KAREL PICHLÍK

*Američané
v západních Čechách
v roce 1945*

Archie Bartovi

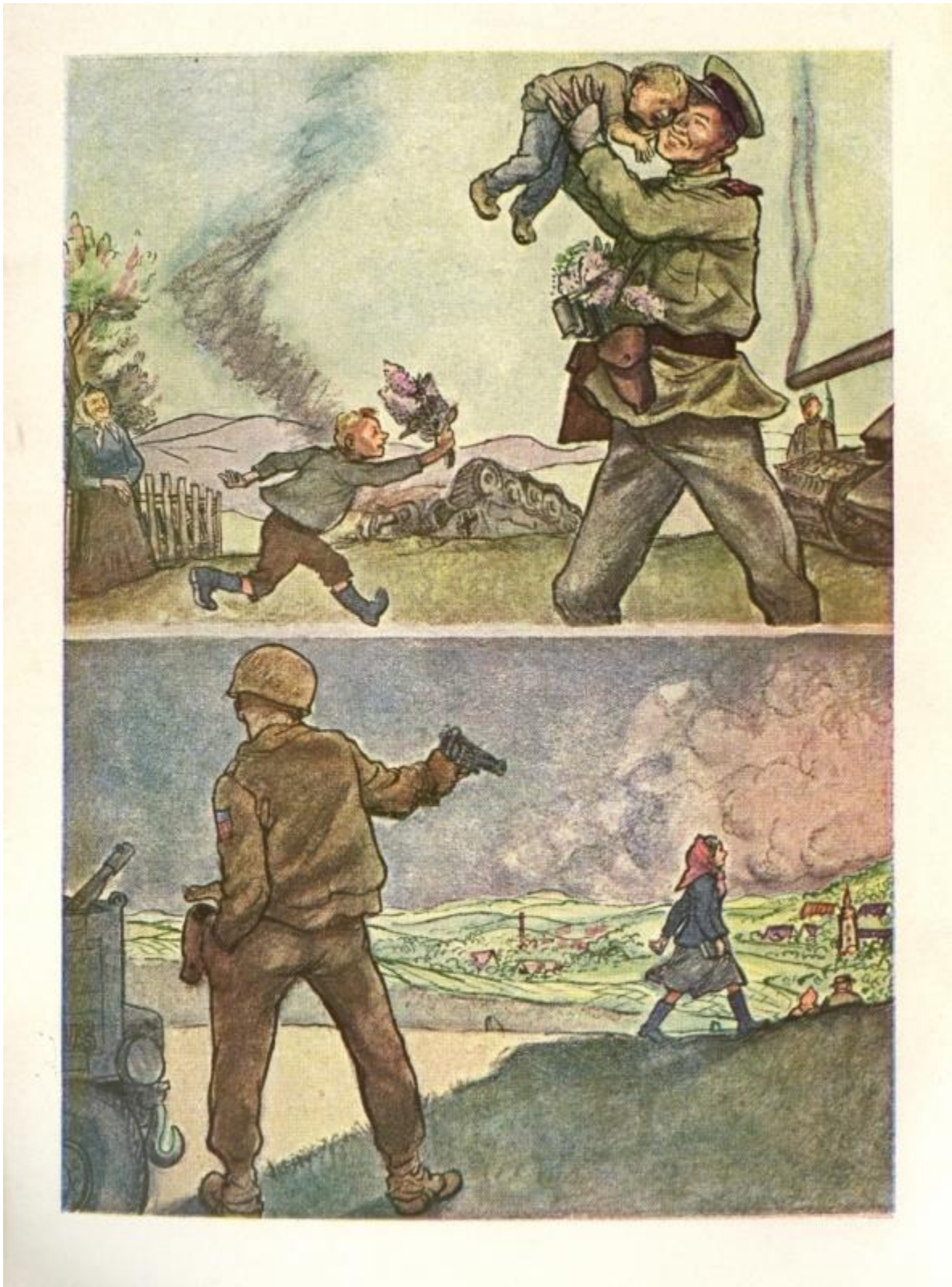
Soudružky

*V Praze 21. října 1953. Karel Bartošek
Karel Pichlík*

MLADÁ FRONTA

PRAHA 1953

Příloha č. 8 – Úvodní strana knihy s věnováním (zdroj: BARTOŠEK, Karel a Karel PICHLÍK. *Američané v západních Čechách v roce 1945*. Ilustrace Lev Haas. Praha: Mladá fronta, 1953.)

Příloha č. 9 – Lidé s šeríky vítají rudoarmějce, zatímco „americký okupant“ v západních Čechách zákeřně stílí na civilisty (zdroj: BARTOŠEK, Karel a Karel PICHLÍK. *Američané v západních Čechách v roce 1945*. Ilustrace Lev Haas. Praha: Mladá fronta, 1953.)

Američtí barbaři si dovedli najít cíl. Na obrázku je škola v západních Čechách před náletem a po něm

Příloha č. 10 – Na „objednávku“ zničená škola (zdroj: BARTOŠEK, Karel a Karel PICHLÍK. *Američané v západních Čechách v roce 1945*. Ilustrace Lev Haas. Praha: Mladá fronta, 1953.)

Příloha č. 11 – Americký voják znázorněn jako přítel fašismu (zdroj: BARTOŠEK, Karel a Karel PICHLÍK. *Američané v západních Čechách v roce 1945*. Ilustrace Lev Haas. Praha: Mladá fronta, 1953.)

Příloha č. 12 – Američan – přítel kapitalisty (zdroj: BARTOŠEK, Karel a Karel PICHLÍK. *Američané v západních Čechách v roce 1945*. Ilustrace Lev Haas. Praha: Mladá fronta, 1953.)

Příloha č. 13 – Americký voják – nepřítel Čechů (zdroj: BARTOŠEK, Karel a Karel PICHLÍK. *Američané v západních Čechách v roce 1945*. Ilustrace Lev Haas. Praha: Mladá fronta, 1953.)

Černý obchod — nejcharakterističtější „činnost“ amerického vojáka v západních Čechách v roce 1945

Příloha č. 14 – Černý obchod – nejcharakterističtější činnost amerického vojáka (zdroj: BARTOŠEK, Karel a Karel PICHLÍK. *Američané v západních Čechách v roce 1945*. Ilustrace Lev Haas. Praha: Mladá fronta, 1953.)